

David Tormo Benavent
Coordinador Tècnic

Corbera d'Ebre, 15 de febrer de 2019

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2018

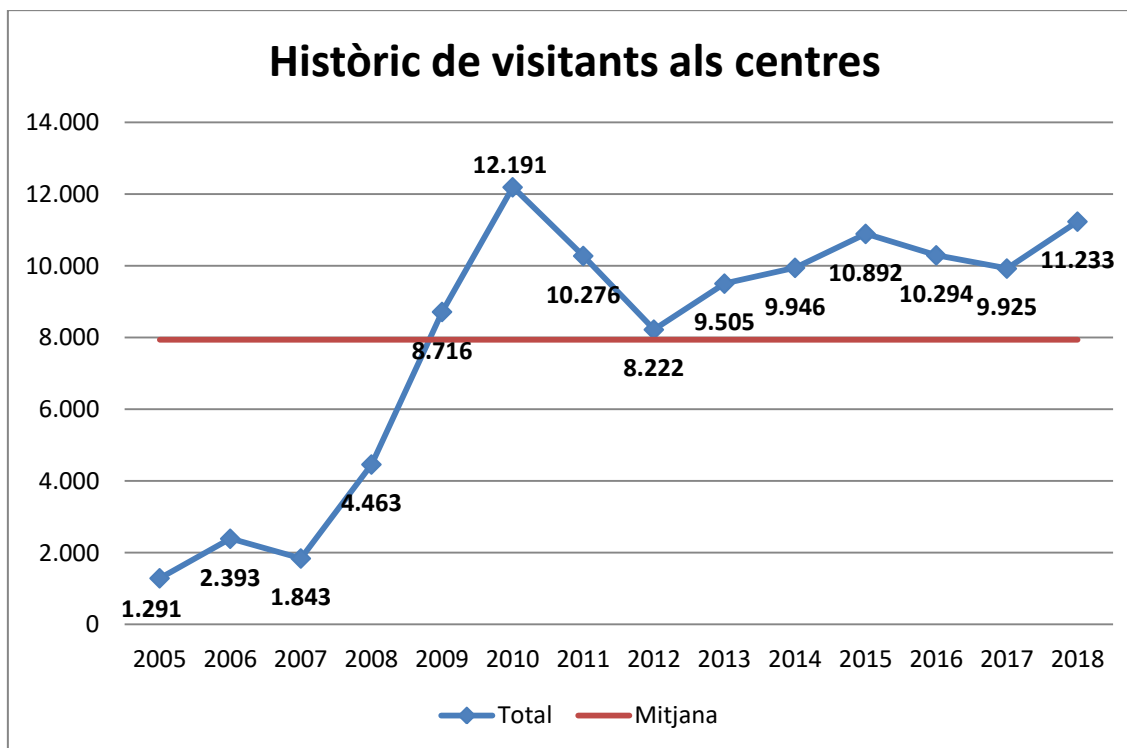
- 1. Dades de visitants al conjunt dels Centres d'Interpretació**
- 2. Dades de visitants al CI 115 dies**
- 3. Dades de visitants al CI Hospitals de Sang**
- 4. Dades de visitants al CI Internacionals a l'Ebre**
- 5. Dades de visitants al CI Veus del Front**
- 6. Dades de visitants al CI Soldats a les Trinxeres**
- 7. Les dades del programa Rodalies**
- 8. Projecció sobre el territori: dades d'allotjament**
- 9. Accions i activitats**

Les dades relatives al nombre de visitants es circumscriuen als centres d'interpretació, que són els únics actius que disposen de personal d'atenció al públic que pot dur a terme un registre continuat de les visites. Els diferents espais històrics, per les seves condicions i la infraestructura del propi Consorci, no permeten un registre continuat dels seus visitants.

1. Dades de visitants al conjunt dels Centres d'Interpretació

Des del maig de 2005 i fins el 31 de desembre de 2018 els centres d'interpretació del Consorci han rebut un total de 111.185 visitants.

	Inauguració	Visites totals	%
CI 115 dies	ag-08	79.355	71,4
CI Veus del Front	maig-05	14.409	13,0
CI Internacionals a l'Ebre	març-10	7.101	6,4
CI Hospitals de Sang	ag-08	5.334	4,8
CI Soldats a les Trinxeres	ag-08	4.986	4,5
TOTAL		111.185	

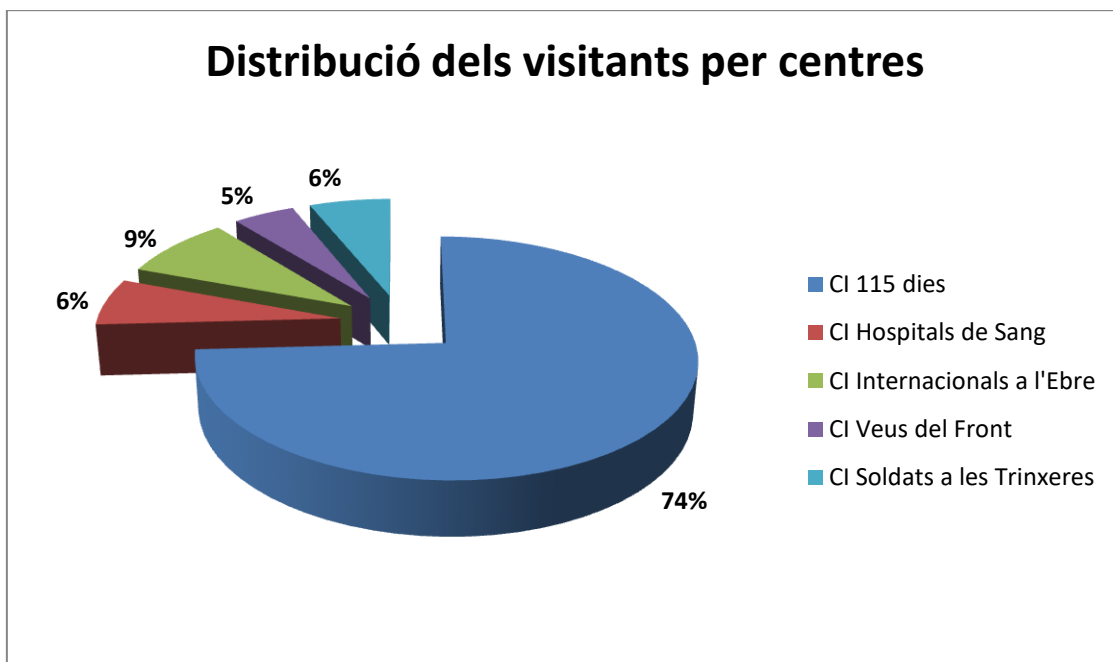

* Entre 2005 i 2007 només es comptabilitzen les visites al CI Veus del Front l'únic obert al públic.

Pel que fa a les dades generals de l'exercici, s'ha aconseguit revertir la tendència dels darrers dos anys, caracteritzats per la pèrdua gradual de visitants. De fet, la recuperació situa les xifres de 2018 com el segon millor exercici del Consorci des de l'obertura del primer centre d'interpretació. En total s'han registrat 11.233 visitants, el que suposa un increment del 13,2% respecte a 2017, que en termes absoluts han significat 1.308 visitants més.

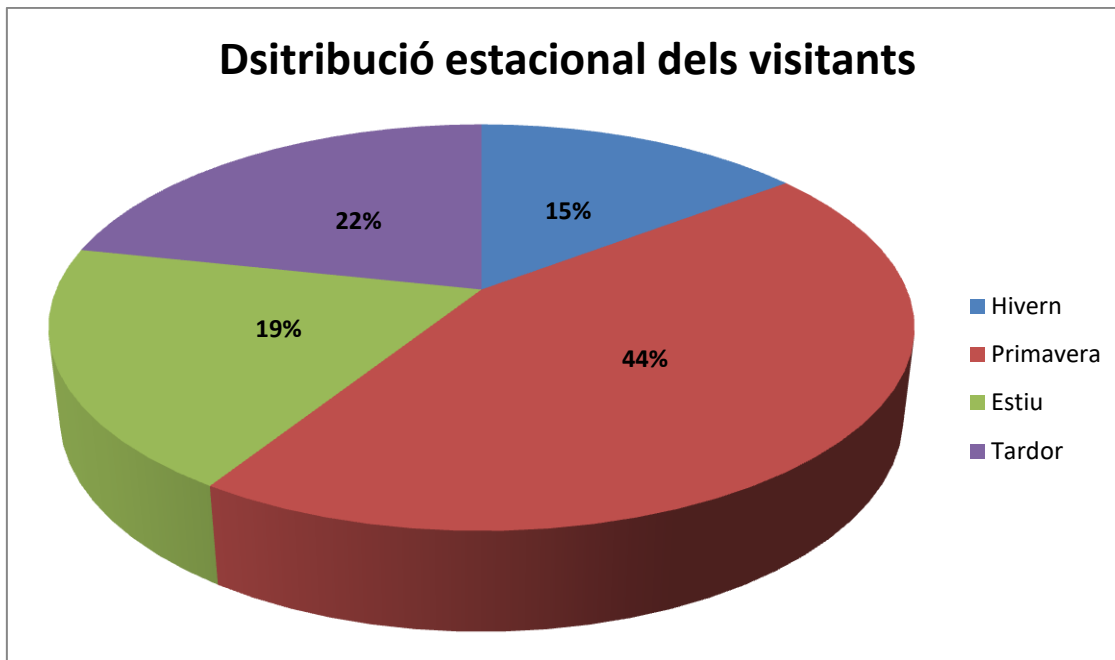
Aquest creixement s'ha distribuït per gairebé tots els centres d'interpretació. Només el centre del Pinell de Brai ha quedat fora d'aquesta tendència, amb una lleugera pèrdua de 17 visitants en relació a l'any anterior.

En aquest sentit, el de la distribució de visitants entre els centres d'interpretació, el CI 115 dies de Corbera d'Ebre conserva el seu caràcter vertebrador del projecte, acollint les tres quartes parts de les visites anuals. Un fet que respon a diversos factors, entre els que cal destacar el règim d'obertura d'aquest centre, obert setmanalment tot l'any, les seves dimensions i el caràcter genèric i introductor de la seva exposició permanent.

Pel que fa als motius d'aquest increment de visitants generalitzat, cal tenir en compte dos factors: la commemoració del 80è aniversari de la Batalla de l'Ebre, que ha atorgat visibilitat al fet històric i als seus actius patrimonials i turístics, durant bona part de l'any; i la relativa normalització del tram final de l'exercici en comparació amb el de 2017, on els fets d'Octubre, l'aplicació de l'article 155 i la subsegüent mobilització del país va afectar de forma determinant al sector turístic.

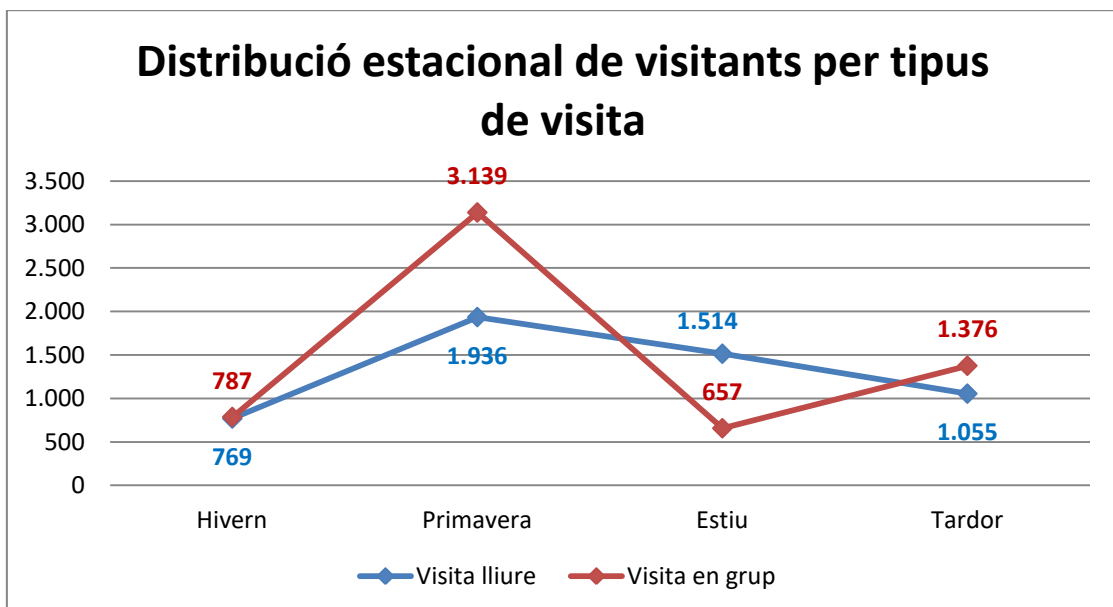
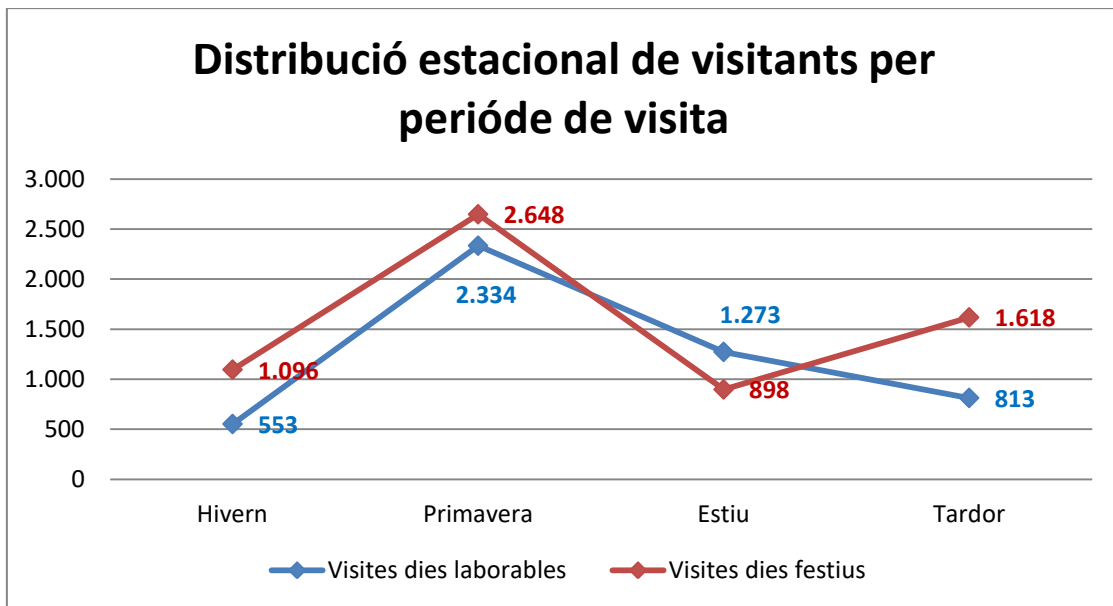
En els propers exercicis caldrà comprovar si aquest ha estat un creixement puntual, fruit d'aquestes especials circumstàncies, o bé es consolida com una tendència general que permet un creixement sostingut del nombre de visitants als centres d'interpretació.

En l'àmbit de la distribució estacional de les visites no es registra cap canvi destacable en relació als exercicis precedents. El trimestre primaveral continua sent el de major afluència de públic, concentrant el 44,4% del total de les visites anuals. La tardor torna a ser el segon període amb major afluència de públic, amb un 21,6% del total anual. El període estival torna al tercer lloc, amb el 19,3% del total i el trimestre hivernal es manté com període de menys afluència, amb el 14,7% dels visitants anuals.

El problema de la estacionalitat es manté vigent. A diferència del turisme costaner, on es cerca la desestacionalització dinamitzant els mesos de la primavera i la tardor, el nostre objectiu hauria de ser la millora de les xifres dels mesos estivals, amb campanyes de promoció als centres turístics de la Costa Daurada i les Terres de l'Ebre que en aquests mesos reben milions de turistes que, en ocasions, cerquen experiències culturals que complementin la seva estada en una destinació de sol i platja.

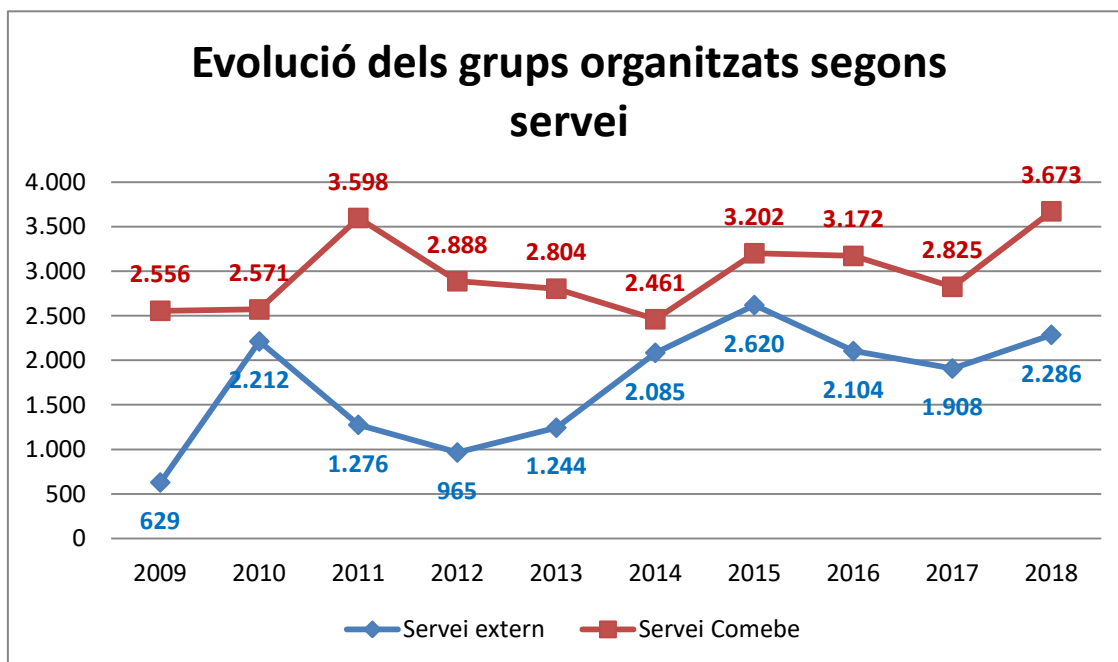
Pel que respecta als dies de visita, si aquesta es realitza en dies laborables o festius, per cinquè any consecutiu els dies festius són els que registren un major nombre de visitants, acumulant el 55,7% del total. Només durant el trimestre estival s'inverteix la tendència, coincidint amb el període on la major part de la població fa les seves vacances anuals facilitant l'augment de les visites entre setmana.

Atenent al tipus de visita, si es fa lliurement o a través de grup organitzat, les visites en grup han estat les més nombroses, representant el 53% del total. De fet, en termes absoluts, 2018 ha estat l'any que ha registrat el major nombre de visitants en grups organitzats, amb un total de 5.959, des de l'obertura del primer centre d'interpretació, la primavera de 2005. Les visites en grup han experimentat un increment del 25,9% en relació a l'exercici 2017. Cal tenir en compte que al 2017 la pèrdua global de visitants es va deure als descens del visitants en grups organitzats, que va decaure un 10,1% respecte a 2016. Enguany, doncs, no només s'han recuperat les xifres de 2016, sinó que s'han superat amb escreix.

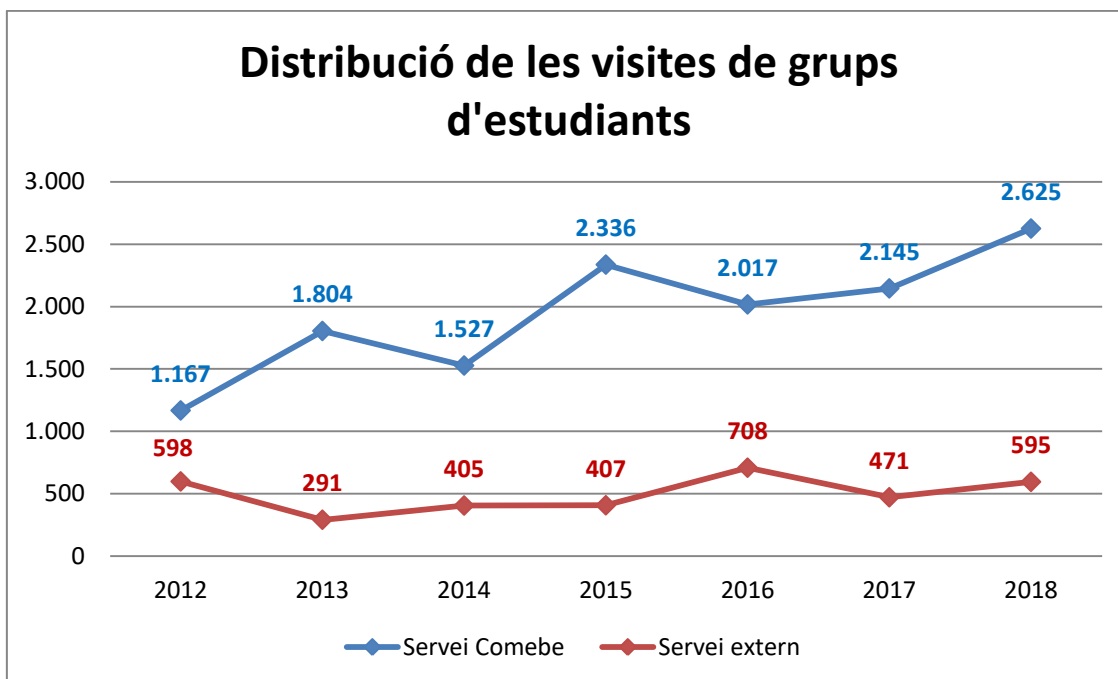
Estacionalment l'activitat de les visites en grup es concentra al trimestre primaveral (52,7%), essent la tardor (23,1%) el segon període de major activitat. També és als mesos primaverals quan es registra el major nombre de visites lliures (36,7%), amb la Setmana Santa i el pont del 1r de Maig com punts àlgids de l'activitat. En aquest cas, són els mesos d'estiu els que es situen en segon lloc (28,7%), coincidint amb el període de vacances estivals i l'aturada de l'activitat escolar. Aquest darrer fet propicia que sigui l'únic trimestre de l'any en que les visites lliures superin a les dels grups organitzats.

En l'anàlisi dels grups que visiten els centres d'interpretació, hi ha dos criteris a tenir en compte: el tipus de guiatge (si ho fan a través del servei de guiatge del Consorci o si ho fan per compte propi o a través d'altres agents) i el tipus de col·lectiu (si són estudiants o formen part d'algun altre tipus de col·lectiu (grups de familiars, entitats de memòria, associacions, ...)).

Atenent al tipus de guiatge, els serveis del Consorci han atès al 61,6% dels visitants que ho han fet en grups organitzats, i al 60,7 dels grups. En xifres absolutes es tradueix en 3.673 persones, el que suposa un creixement del 30,9% en relació a 2017; i de 88 grups, que s'han incrementat un 6,0%. La diferència entre ambdós percentatges, el de visitants i el del nombre de grups, és fruit de l'increment del nombre mig d'integrants de cada grup. Si el 2017 el nombre mig d'integrants dels grups que contractaven els serveis del COMEBE va ser de 35,4 persones, enguany la xifra a augmentat fins a les 41,1 persones per grup. Tot i que el nombre de grups no ha crescut massa, si que ho ha fet el nombre de persones que els integren.

De fet, el 3.673 visitants atesos aquest any representen el màxim històric del servei. Un servei que han utilitzat un terç del total dels visitants que han passat per algun dels cinc centres d'interpretació. Xifres que posen de manifest la importància i el pes específic que el servei de guiatge té en el conjunt de l'activitat del Consorci.

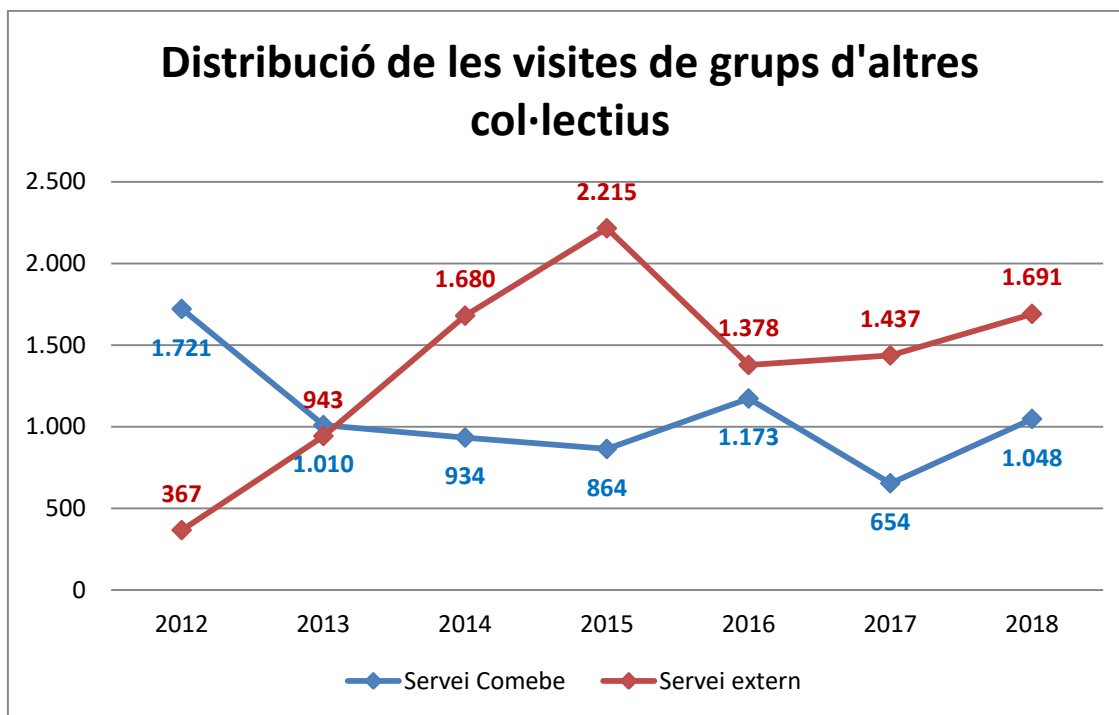

En quant al tipus de col·lectiu dels grups que visiten els nostres centres d'interpretació, els d'estudiants tornen a ser, per tercer any consecutiu, majoritaris representant el 54,0% del total dels visitants en grup i el 41,4% dels grups. En xifres absolutes es tradueix en 3.220 alumnes distribuïts en 60 grups, que represente 60 centres educatius.

La majoria d'aquests estudiants cursen 4t d'ESO o 2n de Batxillerat, els dos cursos que inclouen al seu currículum la història contemporània i, per tant, la Guerra Civil Espanyola. Enguany els estudiants d'Ensenyament Secundari i Batxillerat han suposat el 77,1% del total, amb un total de 2.483 alumnes, situan-se per sota de la mitjana del darrer quinquenni, situada al 84,7%. El motiu d'aquest descens percentual, tot i que en xifres absolutes s'ha crescut, és l'increment dels alumnes d'Ensenyament Primari, que amb 470 nois i noies han suposat el 14,6% del total d'estudiants, i també al d'alumnes universitaris, que amb 267 alumnes representen el 8,3% del total. Aquests dos col·lectius han crescut tant a nivell percentual com absolut en relació a exercicis anteriors.

Respecte al servei emprat per fer la visita, el Consorci ha proporcionat guiatge al 81,5% dels estudiants i al 75% dels grups o centres educatius. De fet, ha assolit el su màxim, amb un creixement del 22,4% en nombre d'estudiants respecte de l'exercici 2017, tot i

que s'ha reduït en tres el nombre de grups o centres educatius, passat de 48 a 45. El nombre d'estudiants que ens visiten al marge del servei de guiatge també ha crescut de forma considerable (26,3%) com també ho ha fet el nombre de grups o centres, passat d'11 a 15.

Si bé el servei de guiatge del Consorci es contractat de forma majoritària pels grups d'estudiants, no passa el mateix amb els grups d'altres col·lectius. Aquests col·lectius representen el 46,0% dels visitants en grup i el 58,6% dels grups.

Durant l'exercici 2018 el servei de guiatge va atendre el 38,3% d'aquests visitants, i el 50,6% dels grups. Una diferència que cal atribuir a la mitjana de visitants que integren aquests grups. Mentre que la mitjana dels grups que contracten el servei del Consorci és de 24,4 persones, la dels grups que ho fan a través de serveis de guiatge externs és de 40,3 persones. En tot cas, les contractacions d'aquest servei s'han incrementant en relació a les de 2017 en un 60,2% pel que respecta al nombre de visitants, i un 22,8% pel que respecta al nombre de grups o contractacions.

També han experimentat un lleuger creixement els visitants i grups d'altres col·lectius que no contracten el nostre servei de guiatge, concretament un 17,7% en relació al nombre de visitants i un 7,7% pel que respecta al nombre de grups.

Dins d'aquest conjunt cal destacar la consolidació d'algunes empreses de turisme de memòria que han incorporat la visita als Espais de la Batalla de l'Ebre en la seva oferta comercial. Cal destacar, pel seu volum, a l'empresa de la historiadora Assumpta Montellà *Sentiments a flor de pell* que enguany ha gestionat la visita de 13 grups, que

representen el 30,9% dels grups que no contracten els serveis del Consorci, amb un total de 696 persones, que representen el 41,1% d'aquestes visites i el 6,2% del total de visites anuals. Altres empreses que visiten els nostres centres amb certa periodicitat són *Terra Enllà*, *Rutes Borrell* o *Tarvitur*.

Pel que fa a la procedència dels visitants, la tendència continua sent l'habitual, essent Catalunya l'origen del 85,2% dels visitants, principalment de la província de Barcelona (49,9%), seguida de la de Tarragona (25,8%).

El percentatge de visitants vinguts des de la resta de l'Estat representa el 8,4% del total, amb 945 visitants, el que suposa un increment del 32% respecte a 2017. Les principals autonomies de procedència han estat el País Valencià (255 visitants, 27,0%), les Illes Balears (168 visitants, 17,8%) i l'Aragó (155 visitants, 16,4%).

Pel que respecta a visitants d'altres països, han representat el 6,3% del total, amb 709 persones, el que suposa un creixement del 14,5% respecte a 2017. Els principals països de procedència són França (235 visitants, 33,1%), el Regne Unit (167 visitants, 23,6%) i els Estats Units (75 visitants, 10,6%).

Pel que fa a la motivació de la visita, el motiu principal continua sent conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre. Aquesta ha estat la resposta del 78,7% dels visitants d'aquest any. La segona motivació és conèixer la Terra Alta (16,4%) i la tercera conèixer les Terres de l'Ebre (4,1%). Dades que posen de manifest, un any més, la consolidació dels actius del COMEBE com motor de dinamització turística del territori, principalment de la Terra Alta, on es concentren els gruix dels seus actius turístics i patrimonials.

En quan a la forma en que s'ha tingut coneixement de l'existència dels Espais de la Batalla de l'Ebre, per primer cop el principal mitjà de coneixença han estat les recomanacions dels agents turístics del territori (40,8%), superant a la recomanació d'amics i familiars (35,9%) que havia estat la principal font de coneixement des de 2013. En tercer lloc cal situar-hi internet o la xarxa (16,2%) en tota la seva amplitud.

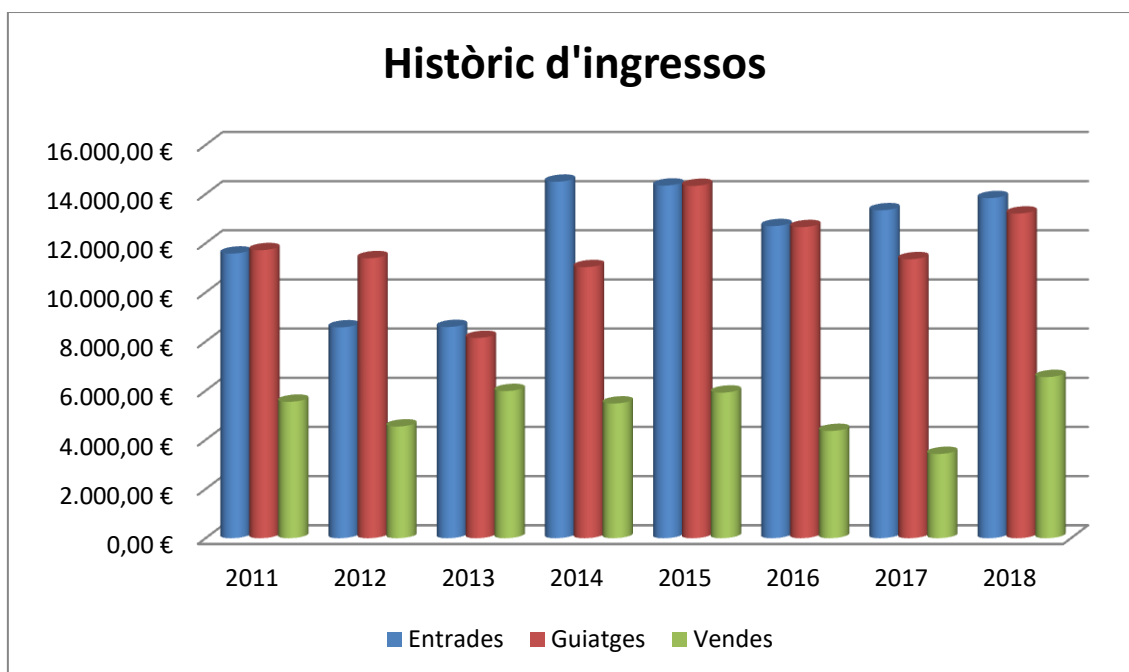
Mancats de capacitat pressupostària per impulsar campanyes de comunicació sostingudes en el temps als mitjans de masses, la recomanació, el tradicional boca-orella, continua essent el principal mecanisme per donar a conèixer els actius del Consorci. Fins aquest any els propis visitants havien estat els principals prospectors, recomanant la visita als nostres centres a d'altres persones. Aquest grup de prospectors s'ha reduït, tant en termes relatius (passant del 60,0% de mitjana del darrer quinquenni al 35,9%) com absoluts (de les 4.959 persones de l'any 2017 a les 4.038 d'aquest any), però continua sent una font de promoció primordial que, a més,

constata la qualitat del contingut museístic i patrimonial del projecte i també del servei que ofereix el personal del Consorci.

Enguany, al boca-orella dels visitants s'ha afegit la contribució dels agents turístics (oficines de turisme, allotjaments, restauradors i també els docents, com a responsables de l'organització de les sortides escolars) com a principal canal per donar a conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre. En termes absoluts, aquest mitjà ha passat de les 1.458 respostes de l'any 2017 a les 4.579 d'aquest any, fet que explica que passes de representar el 14,7% de les respostes de l'exercici anterior – en que ja va experimentar un creixement notable – al 40,8% d'aquest any.

Conservar i millorar la xarxa de relacions amb els agents turístics del territori hauria de ser una de les prioritats estratègiques dels propers exercicis, endegant línies de “visita comercial” a través del nostre personal, per tal de proveir-los de material de comunicació (fulleteria) i d'informació directa sobre els actius i activitats que s'organitzen al llarg de l'any.

L'increment del nombre de visitants ha suposat creixement dels ingressos d'explotació, superant amb escreix la xifra prevista als pressupostos, que era de 27.000,00 €. Els tres canals d'ingressos d'explotació han crescut en relació a 2017.

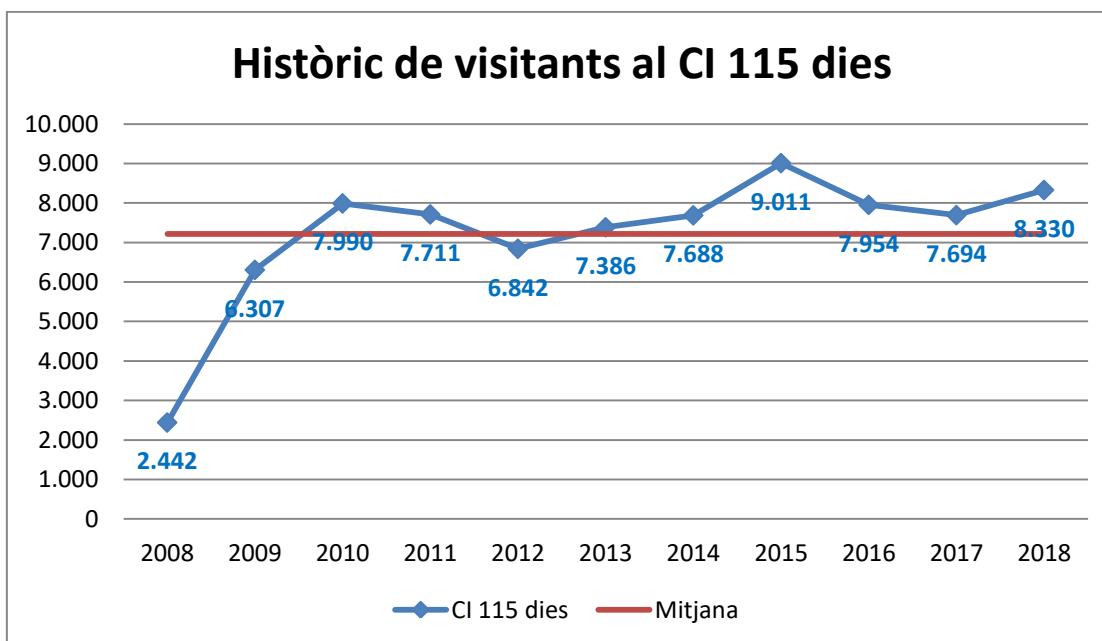
La venda d'entrades ha suposat uns ingressos de 13.838,00 € (3,7%), els serveis de guiatge han generat 13.210,00 € (16,4%) i les vendes de llibres i marxandatge 6.557,98 € (91,4%).

Pel que fa a la venda d'entrades, dels 5.274 visitants que ho han fet de forma lliure, només 1.266 (24,0%) han abonat el preu de l'entrada normal; 1.858 (35,2%) ho han fet amb entrada reduïda i 1.632 (30,9%) han accedit gratuïtament als nostres centres. La resta, un total de 518 (9,9%) han accedit als centres o bé amb l'adquisició de l'entrada conjunta o bé amb les entrades del programa Rodalies.

2. Dades de visitants al CI 115 dies

Després de dos anys registrant descensos en el nombre de visitants, el 2018 ha estat un exercici de recuperació, esdevenint el segon millor exercici des de la inauguració del centre el juliol de 2008. L'exercici s'ha tancat amb un registre de 8.330 visitants, el que suposa un creixement del 8,3% respecte a 2017. En termes absoluts es tracta d'un increment de 636 visitants.

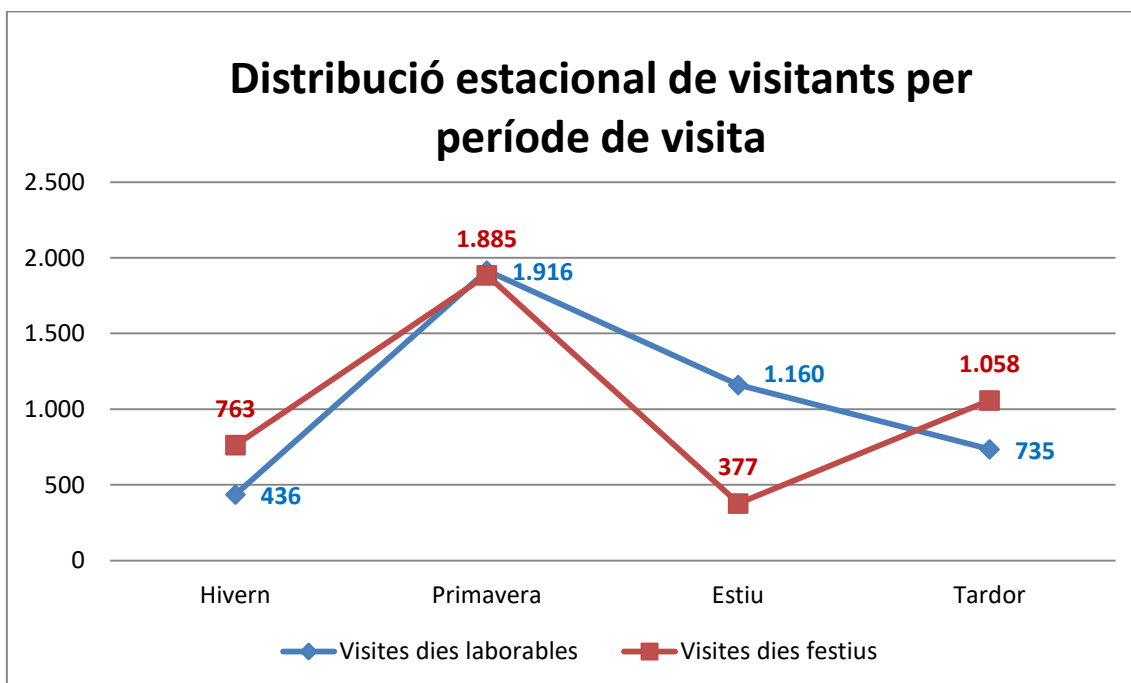
És aviat per saber si aquest increment respon únicament a la coincidència de l'efemèride del 80è aniversari de la Batalla de l'Ebre o marca una etapa de creixement com la viscuda entre 2013 i 2015.

Al llarg de l'any aquest centre ha obert al públic un total de 312 dies, amb una mitjana de 26,7 visites diàries, lleugerament superior a la de l'exercici anterior, que es va situar en 24,0 visites/dia. Del total de dies d'obertura n'hi ha 31 en que no s'ha registrat cap visitant, és a dir, el 9,9% del total, una xifra lleugerament inferior a la de l'exercici anterior que es va situar en el 10,6%.

Pel que respecta a la distribució estacional, aquest centre segueix la línia general acumulant la major part de les visites en el trimestre primaveral (45,6%); seguit pel període de la tardor (21,5%), l'estiu (18,5%) i finalment el trimestre hivernal (14,4%).

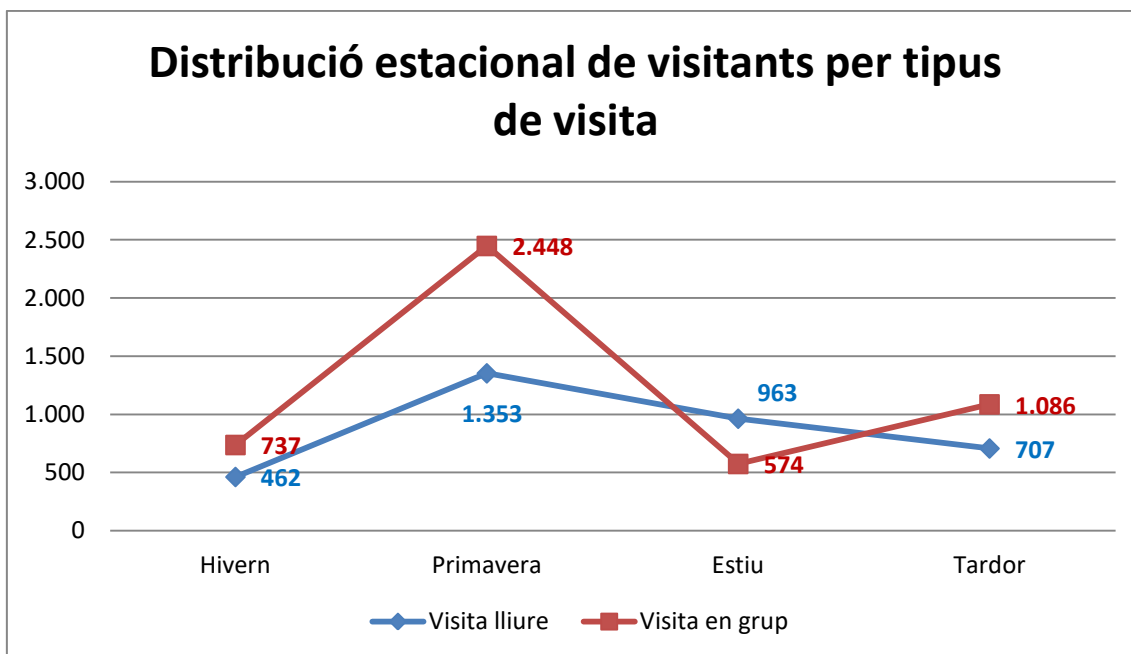
En relació al moment de la visita, a diferència de l'anàlisi global, en el cas de Corbera d'Ebre les visites en dies laborables (50,1%) superen per un petit marge a les que es realitzen en dies festius. Estacionalment, gairebé la meitat de les visites en dies laborables es registren durant la primavera (45,1%), seguida dels mesos d'estiu (27,3%), i els de la tardor (17,3%) i hivern (10,3%). En aquests dos darrers trimestres els visitants vinguts en dies festius superen als que ho fan en dies laborables. En aquest cas els períodes de major aflluència en dies festius són la primavera (46,2%) i la tardor (25,9%), seguint del trimestre hivernal (18,7%) i els mesos d'estiu (9,2%).

Pel que respecta al tipus de visita, si es fa en format de visita lliure o en grup organitzat, és aquesta darrera tipologia la més nombrosa, representant el 58,2% del total de les visites, cinc punts superior a la mitjana global del projecte.

A nivell estacional, el grups són tenen el seu punt màxim d'aflluència a la primavera (50,5%), molt per damunt de les visites lliures, que també registren el seu màxim en aquets període. La resta dels grups es distribueixen durant els mesos de tardor (22,4%), hivern (15,2%) i l'estiu (11,8%). Pel que respecta a la visites lliures, el trimestre amb el millor registre també és la primavera (38,8%), seguida de l'estiu (27,6%), la tardor (20,3%) i l'hivern (13,2%).

Al CI 115 dies les visites en grups organitzats han suposat el 58,2% del total de les visites rebudes, sumant un total de 4.845 persones. La major part d'aquest grups (56,3%) i dels seus membres (56,9%) han contractat el servei de guiatge del Consorci.

En quant a la seva tipologia, els estudiants són el col·lectiu més nombrós, amb 2.648 visitants organitzats en 51 grups o centres educatius. que representen el 54,7% dels que ho han fet en grup i el 31,8% del total de visitants de l'any. D'aquest col·lectiu, el 77,5% dels estudiants i el 70,6% dels grups o centres han fet la seva visita a través del nostre servei de guiatge.

Pel que respecta a la resta de col·lectius, que sumen 2.197 persones organitzades en 68 grups, només un terç han emprat el servei de guiatge del Consorci. La resta han visitat el centre de Corbera d'Ebre a través d'agències especialitzades o sense guiatge.

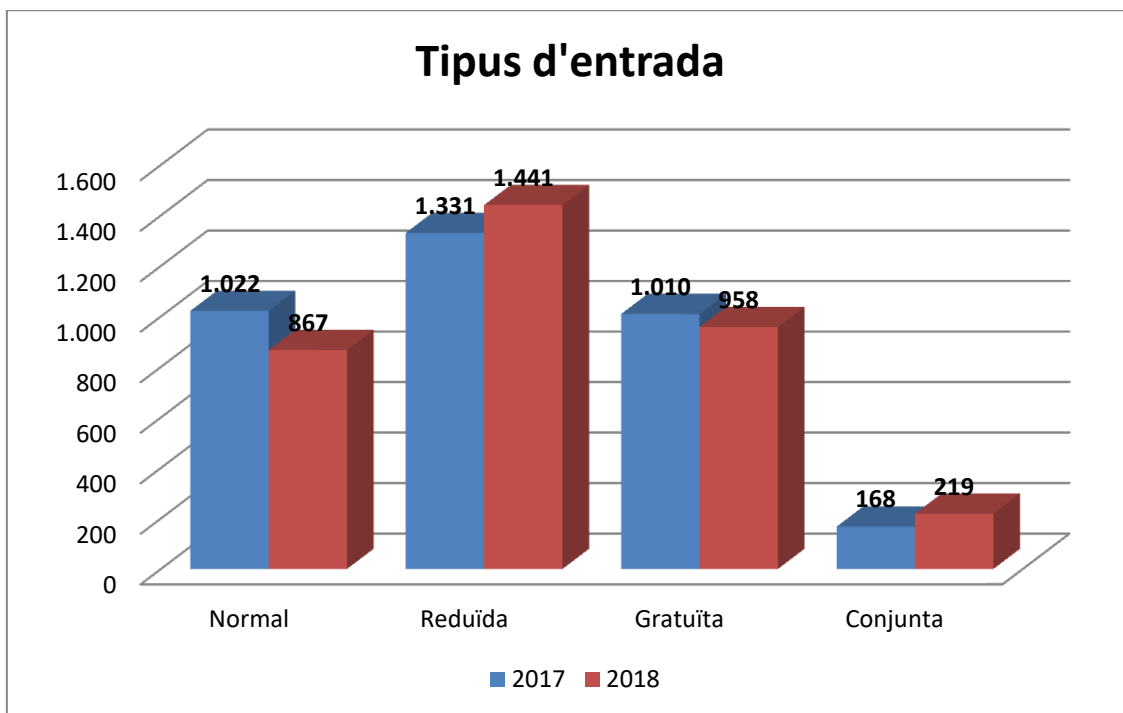
Pel que fa a la procedència dels visitants, les dades de Corbera són similars a les dades general, essent els visitants residents a Catalunya el 84,5% del total. De fet, poc més de la meitat procedeixen de la província de Barcelona (51,8%), dos punts per damunt de la mitjana general. Molt lluny d'aquest primer territori de referència, hi ha la província de Tarragona, d'on procedeixen el 22,4% de les visites.

Els visitants vinguts de la resta de l'Estat representa el 8,5% de les visites, sumant un total de 704 persones, que representen el 74,5% del total de visitants de la resta de l'Estat registrats a nivell global. Respecte de l'exercici anterior el nombre de visitants de la resta de l'Estat s'ha incrementat un 21,7%.

Pel que fa a visitants estrangers, aquests han representat el 7,0% del total, amb 583 visitants. Una quantitat que suposa el 82,2% del total de les vistes d'estrangers al conjunt dels centres d'interpretació. Respecte a l'exercici anterior aquesta tipologia de visitants s'ha incrementat en 16,6%.

En relació a la pregunta de quin ha estat el motiu de la visita al centre d'interpretació, un 85,2% dels visitants respon que per conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre. Un percentatge que supera en gairebé set punts a la mitjana general, convertint en testimonials el conèixer la Terra Alta (9,2%) o les Terres de l'Ebre (4.5%).

Em quant a la forma que s'ha conegut l'existència del centre d'interpretació, com en els de les dades generals, hi ha un canvi respecte a exercicis anteriors, essent la causa principal la recomanació dels agents turístics (41,1%), seguida de la recomanació d'amics i familiars (37,3%). En tercer lloc, com a mecanisme per saber de l'existència del centre d'interpretació hi trobem la xarxa (16,8%) i de forma residual els mitjans de comunicació (1,9%).

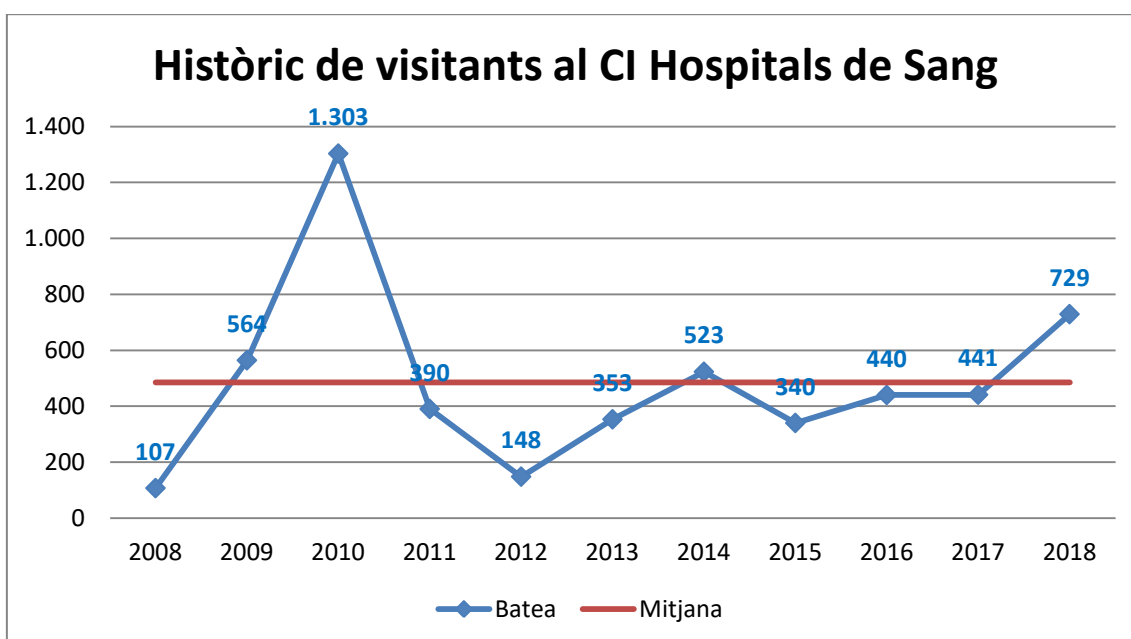
Pel que fa als ingressos d'explotació, el CI 115 dies va generar el 87,8% dels ingressos de venda d'entrades i guiatges, i el 100% de les vendes, atès que és l'únic que disposa d'un espai de botiga.

Pe que fa al tipus d'entrades adquirides per aquells que visiten el centre de forma lliure, al marge dels grups organitzats que gaudeixen de tarifes específiques, de les

3.485 persones registrades aquest any, només 867 (24,9%) han adquirit l'entrada normal de 4,00 €. La majoria, 1.441 (41,3%) s'han beneficiat d'alguna de les avantatges de l'entrada reduïda, i 958 (27,5%) ho han fet d'aquelles per facilitar l'entrada gratuïta. D'altra banda 219 (6,3%) han accedit al centre a través de l'entrada conjunta a tots els centres d'interpretació.

3. Dades de visitants al CI Hospitals de Sang

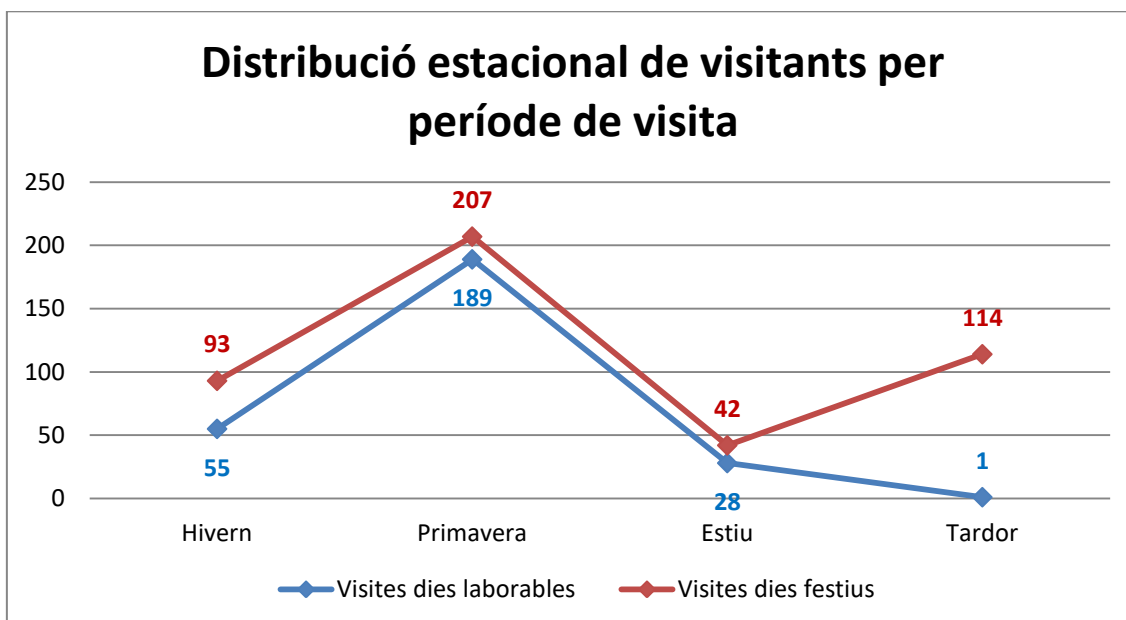
Per tercer any consecutiu el centre d'interpretació de Batea incremental el nombre de visitants, assolint el màxim des de la implementació del sistema de gestió directa l'any 2012, amb un total de 729 persones, el seu suposa un creixement del 65,3% respecta al 2017. En termes absoluts s'han registrat 288 visitants més, quantitat lleugerament superior als 237 alumnes que van visitar el centre en el marc del programa *Coneix la Terra Alta*, que a través del Centre de Recursos Pedagògics comarcal organitza visites rotatives als dotze municipis terraltins.

Al llarg de l'any el centre va obrir al públic durant 86 dies, amb una mitjana de visitants de 8,5 persones/dia, molt superior a la de l'exercici anterior, que es va situar en 4,8 persones/dia. Del total de dies d'obertura n'hi ha 33 (38,4%) en els que no s'ha registrat cap visitant, una xifra similar a la de l'exercici anterior, lleugerament superior a la mitjana dels quatre centres amb el mateix règim d'obertura, situada en el 36,7%.

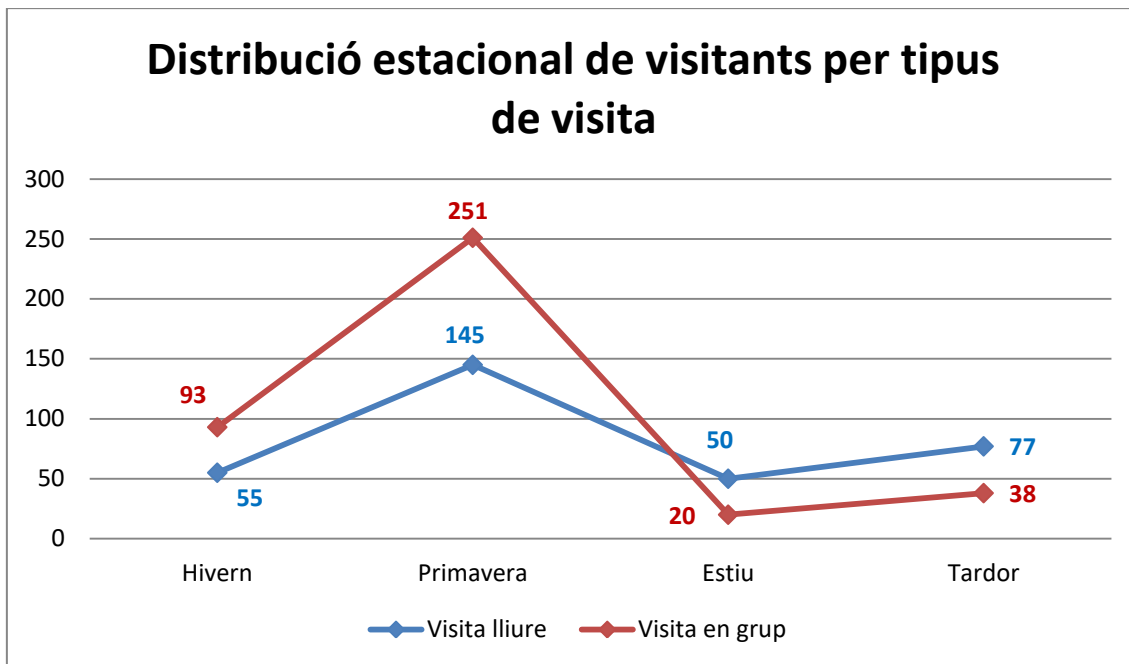
Pel que respecta a la distribució estacional dels visitants, el centre de Batea segueix la tendència general, concentrant la major part de les visites al trimestre primaveral (54,3%). No passa el mateix amb la resta de l'any, atès que el segon trimestre amb major afluència de visitants ha estat l'hivernal (20,3%), seguit dels mesos de tardor (15,8%) i els d'estiu (9,6%).

Respecte als dies de visita, si es duen a terme en dies laborables o festius, atès el règim d'obertura d'aquest centre, el fet que els festius acumulin el 62,5% de les visites no és cap sorpresa. Si que ho és el pes específic que en aquest exercici han tingut les visites en grups organitzats, que representen el 55,1% del total. Aquest percentatge és molt superior al registrat en els quinquenni anterior, on la mitjana és del 29,9%, i respon tant a l'increment del nombre de grups, que han estat 8, mentre la mitjana dels cinc anys previs és de 3,8 grups/any, com la vista del programa *Coneix la Terra Alta* ja esmentat.

D'aquests grups, el 87,5% van contractar el servei de guiatge del Consorci, englobant, en termes de visitants, el 90,0% del total. La resta, un únic grup amb quaranta membres, ho va fer per compte propi o a través d'un agent turístic.

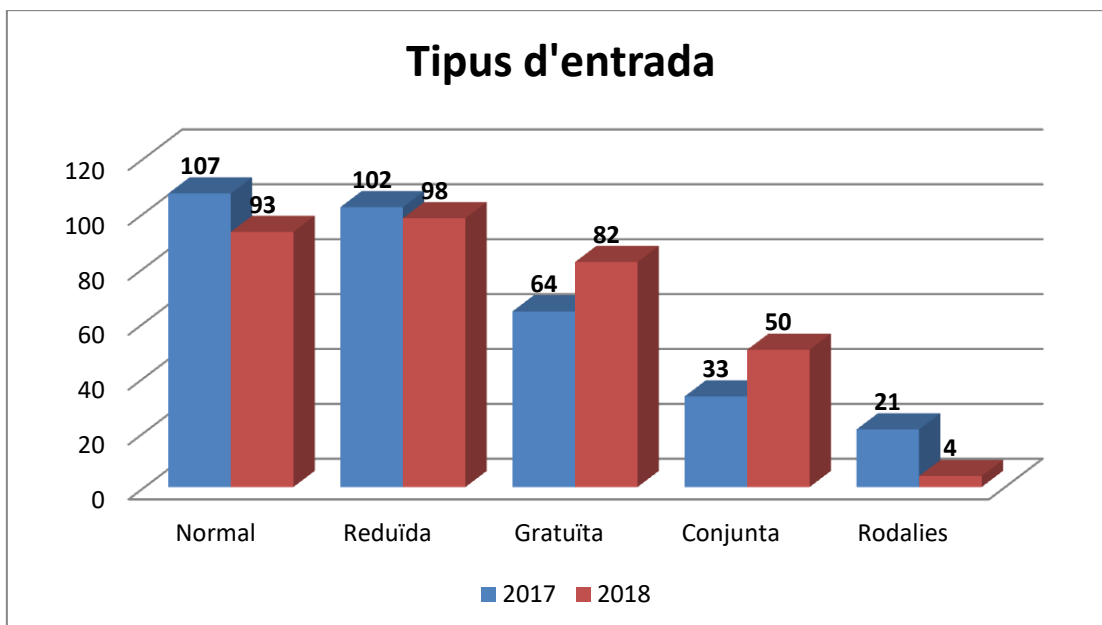
Pel que respecta als estudiants, enguany aquest col·lectiu ha representat el 59,0% dels visitants en grup, i el 32,5% del total de les visites anuals.

En relació a la procedència dels visitants, els residents a Catalunya representen el 88,1% del total, tres punts per damunt de la mitjana general, que representen un total de 642 persones. També estan per damunt de la mitjana general els visitants procedents de la resta de l'Estat, que representen el 10,3%, 75 persones, enfront del 8,4% general. No és aquest el cas dels visitants estrangers, molt per sota de la mitjana, situant-se en el 1,6% del total, amb un total de 12 visitants.

El principal motiu de visita del centre és, com en la resta de casos, conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre, tot i que en aquest cas el percentatge de resposta està molt per sota de la mitjana general, arribant només al 49,7%, quan la mitjana és del 78,7%. Per contra, el coneixement de la Terra Alta s'eleva fins al 44,7% de les respostes, quan la mitjana general el situa a només el 16,4%. De fet, els quatre centres més petits tenen, entre el seu públic, un major percentatge de visitants que hi ha arribat motivats per conèixer la Terra Alta, fet que no succeeix en el cas dels visitants al CI 115 dies de Corbera d'Ebre.

Finalment, en relació al mitjà de coneixença del centre a Batea, com també passa en el cas de Vilalba, manté com a primera opció la recomanació d'amics i familiars (41,7%), seguida de la d'agents turístics (32,8%), invertint la tendència general. La tercera opció, com en la resta de casos, és la xarxa, tot i que l'índex de respostes és només de 8,8%, gairebé la meitat que la mitjana general (16,2%).

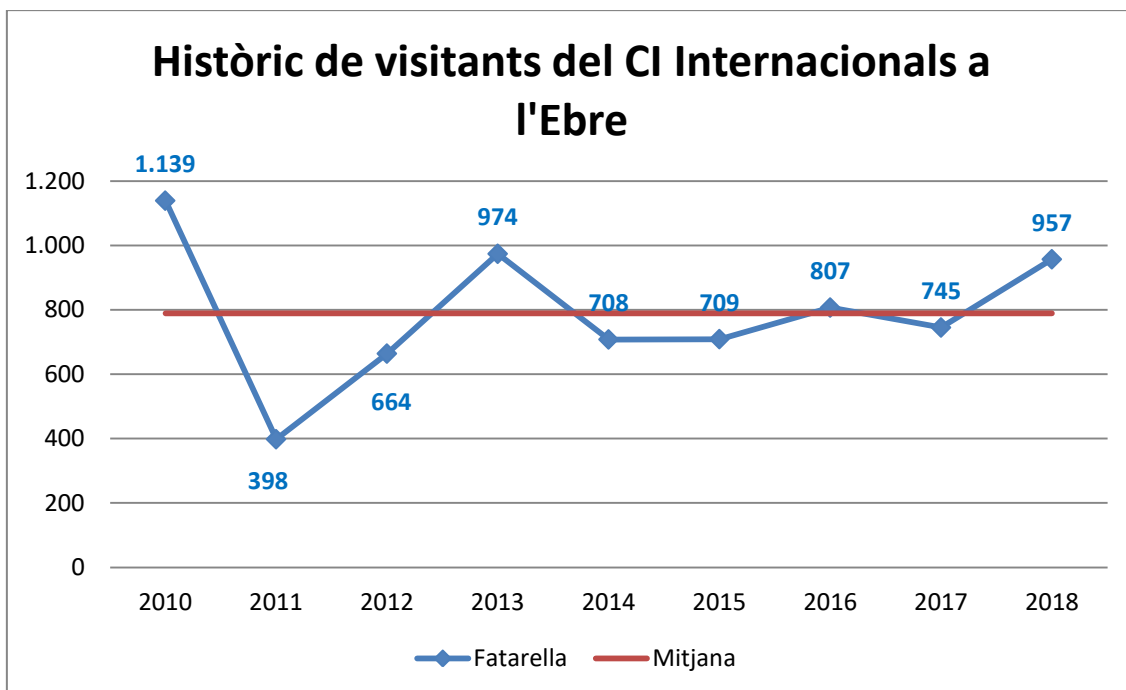
Pel que fa als ingressos d'exploració, el centre de Batea va generar el 2,1% dels ingressos derivats de la venda d'entrades i el servei de guiatge.

Pel que fa la tipus d'entrades adquirides pels 327 visitants que ho van fer al marge dels grups organitzats, 93 (28,4%) van adquirir l'entrada normal (2,00 €), 98 (30,0%) la reduïda (1,00 €) i 82 (25,1%) es van beneficiar de les condicions d'accés gratuït. A més 50 (15,3%) ho van fer mitjançant l'entrada conjunta, i 4 (1,2%) a través de l'entrada del programa Rodalies.

4. Dades de visitants del CI Internacionals a l'Ebre

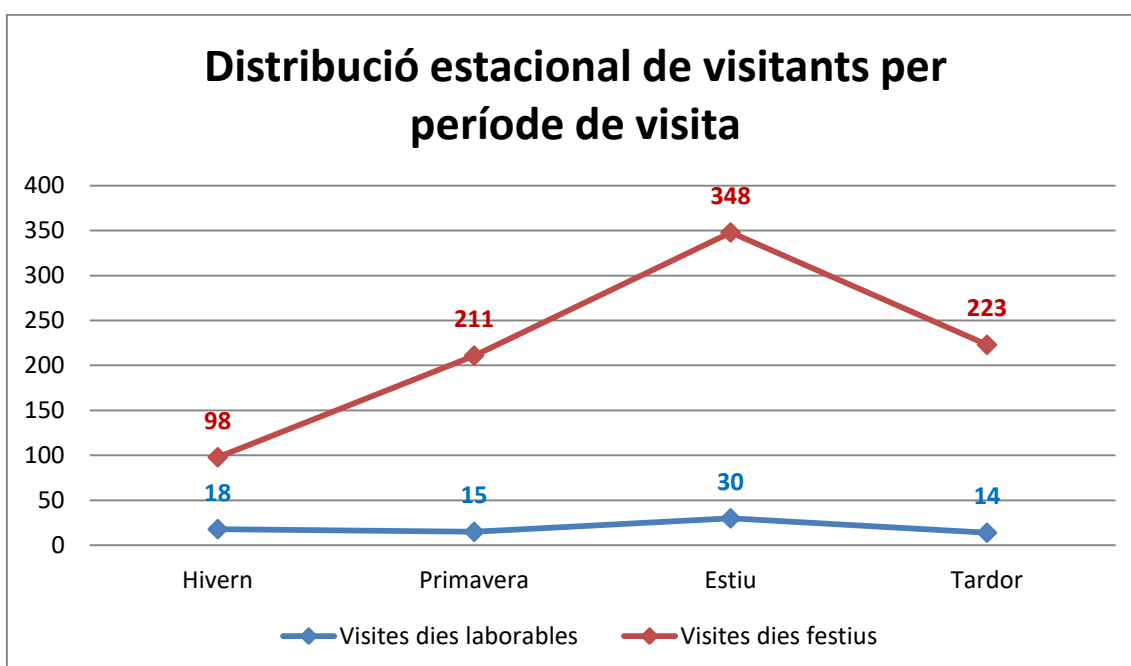
Després del lleuger descens de l'exercici 2017, el centre de la Fatarella, torna a créixer en nombre de visitant, arribant als 957, la segona millor xifra des de l'establiment del sistema de gestió directa el 2012. En relació a l'any precedent representa un creixement del 28,5%

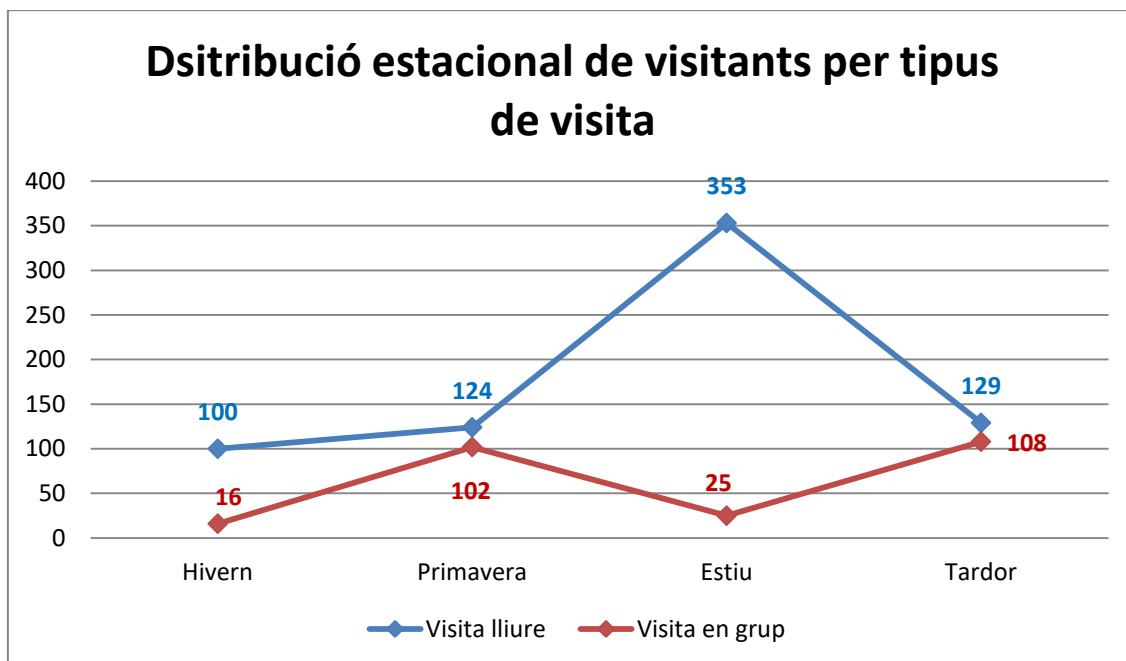
En el aquest cas d'aquest centre els dies obertura al públic han estat 92, amb una mitjana de 10,4 visitants/dia, lleugerament superior a la de l'any anterior. Pel que fa al nombre de dies en que no es va registrar cap visita, en van ser 22 (23,9%), quantitat inferior en termes absoluts i relatius a la de 2017. Aquest és l'únic centre que està per sota de la mitjana de dies sense activitat dels quatre centres que no gaudeixen d'un règim d'obertura complet, i que aquest exercici s'ha situat en el 36,7%.

A nivell estacional, a diferència de la resta de centres, el major nombre de visitants s'ha registrat en els mesos estivals (39,5%), seguits dels de la tardor (24,8%), la primavera (23,6%) i l'hivern (12,1%).

En relació al moment de la visita, tal i com és d'esperar en els centres amb un règim d'obertura restringida, els dies festius acumulen la major part de les visites, amb el 91,9% del total.

Pel que fa al mode en que s'efectua la visita, les visites lliures són les més nombroses (73,8%) i, enguany, s'han concentrat de forma majoritària durant el trimestre estival. Els grups només han representat el 26,2% dels visitants, un percentatge lleugerament superior al del darrer quinquenni, on la mitjana és del 22,9%.

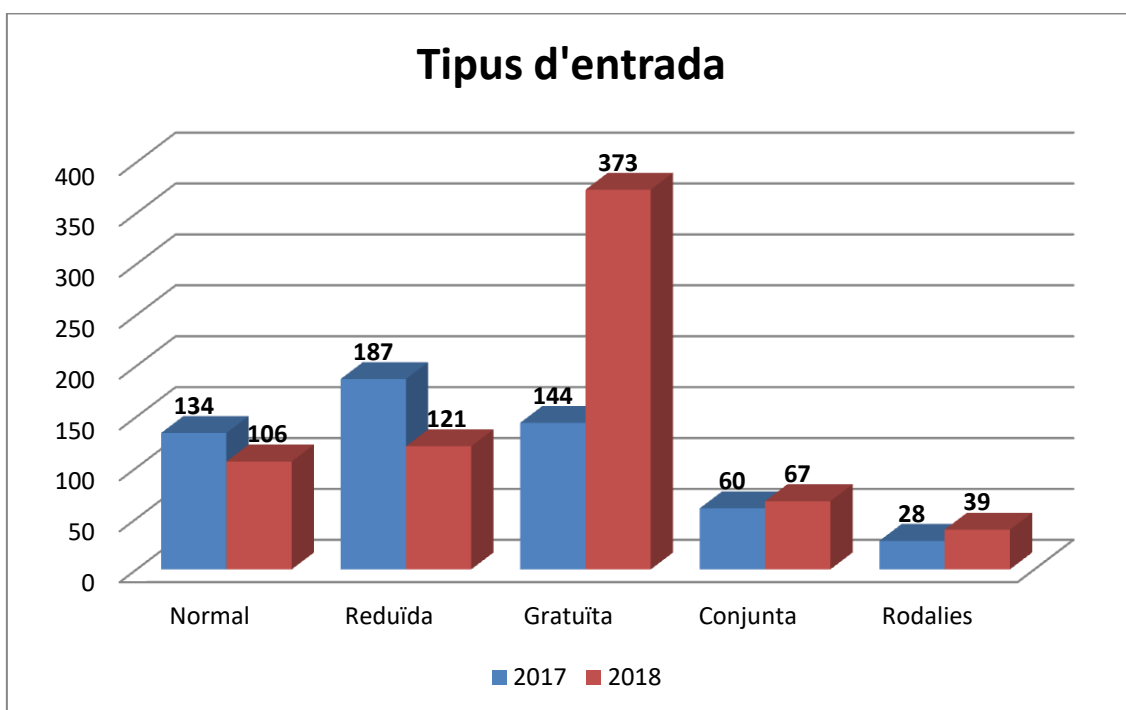
En aquest centre les visites de grups d'estudiants només han representat el 14,7% dels visitants en grups organitzats, amb un total de 2 grups, i el 3,9% del total de visitants anual. Del total de grups que van visitar el centre, que van ser 8, el 62,5% van contractar el servei del Consorci, tot i que només suposen el 47,0% dels visitants; la resta ho van fer per compte propi o a través d'agències especialitzades.

Pel que fa a la procedència dels visitants, com en la resta de casos, la majoria provenen de Catalunya (87,0%), essent la província de Tarragona (39,0%) el territori de residència del grup més nombrós, seguida de la de Barcelona (33,3%). Aquest és l'únic centre on els visitants procedents de les comarques barcelonines no són el grup més nombrós.

Pel que respecta als visitants de la resta de l'Estat, representen el 3,3% de les visites anuals, amb 32 persones, molt per sota de la mitjana general (9,4%). En canvi, els visitants estrangers, amb un 9,2% del total i 88 persones, estan per damunt de la mitjana general (6,3%). Ambdós col·lectius, els visitants procedents de la resta de l'Estat i els de països estrangers, s'ha reduït en relació a l'exercici 2017 en un 5,9% els primers i un 3,3% el segon.

Pel que fa a la motivació que ha dut els visitants fins al centre d'interpretació, conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre ha estat la resposta del 61,9% del visitants, seguida de la de conèixer la Terra Alta (36,7%). Aquesta és una tònica habitual en els quatre centres més petits, on el percentatge de visitants que hi arriben interessats únicament per conèixer els actius del Consorci es redueix considerablement en comparació als índex del CI 115 dies (85,2%).

En quant al mecanisme de coneixement, la major part dels visitants que han passat pel centre de la Fatarella al llarg de 2018 en van tenir coneixement a través d'agents turístics del territori (56,3%), essent el centre on aquest mecanisme té el major percentatge de resposta. El segueixen la recomanació d'amics i familiars (23,6%) i la xarxa (13,6%).

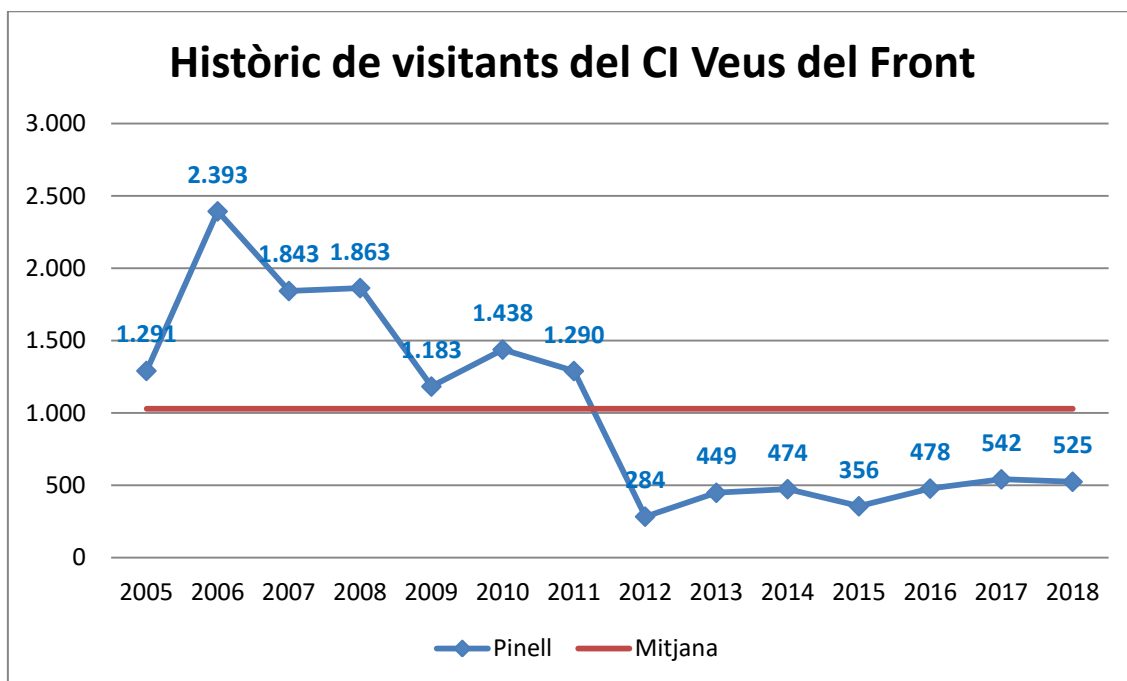

Dels ingressos d'explotació derivats de la venda d'entrades i serveis de guiatge el centre de la Fatarella n'ha generat el 3,0%

Pel que fa a la tipologia d'entrades que van adquirir els 706 visitants que van fer la visita lliure, 106 (15,0%) van adquirir l'entrada normal (2,00 €), 121 (17,1%) l'entrada reduïda (1,00 €) i 373 (52,8%) es van beneficiar de les condicions d'accés gratuït. A més, 67 (9,5%) ho van fer amb entrades conjuntes i 39 (5,5%) amb les entrades del programa Rodalies.

5. Dades de visitants del CI Veus del Front

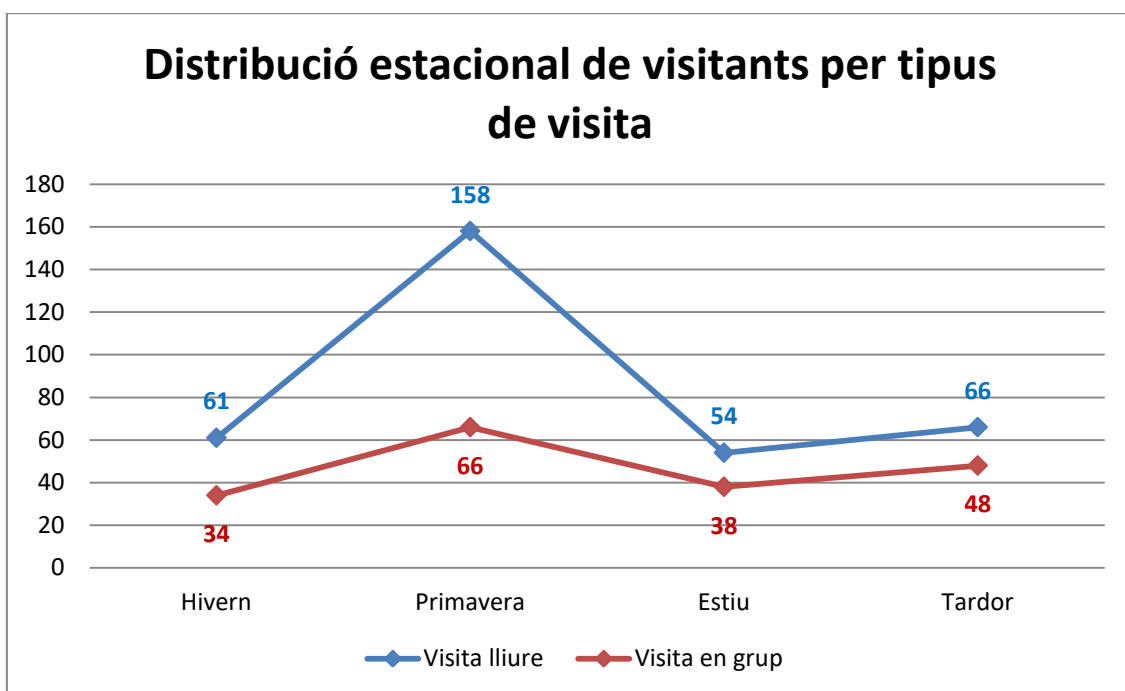
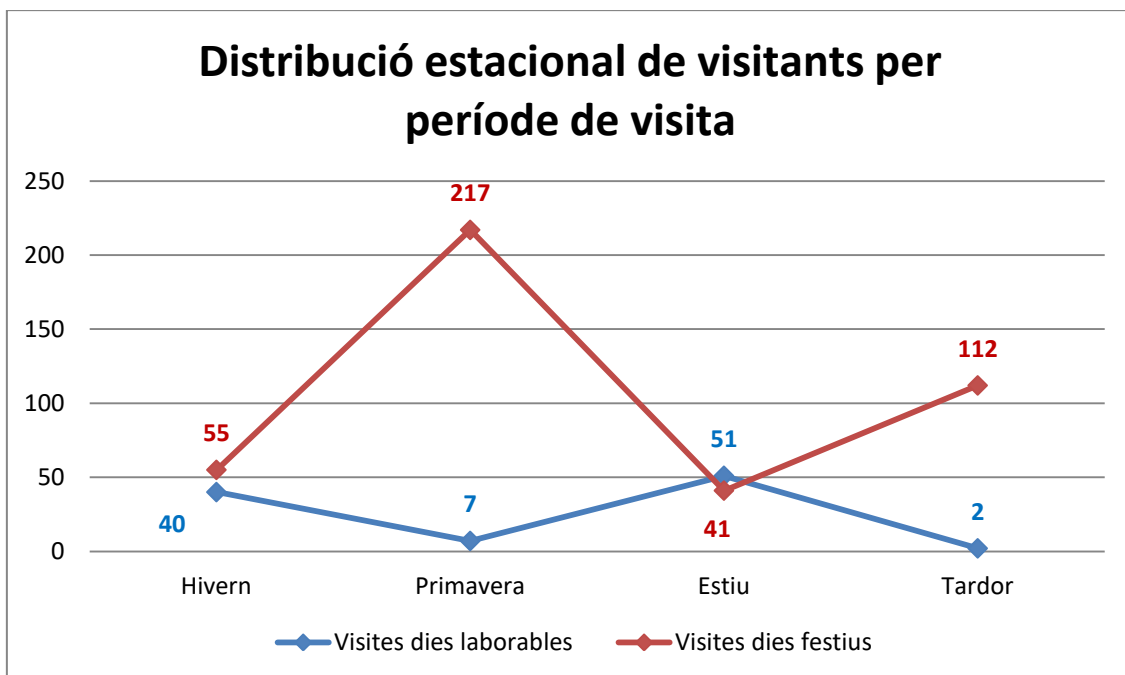
El centre del Pinell de Brai ha estat l'únic que aquest any no ha incrementat el nombre de visitants. Situant-se en els 525 visitants ha registrat un descens del 3,1% respecte a 2017.

Al llarg de 2018 aquest centre va obrir al públic 89 dies, amb una mitjana de 5,9 persones/dia. Dels dies d'obertura n'hi va haver 38 (42,7%) en que no es va registrar cap visitant, un percentatge superior al de la mitjana dels quatre centres amb règim d'obertura restringida (36,7%).

Pel que respecta a la distribució estacional dels visitants, el centre segueix la tendència majoritària, essent els mesos primaverals els de major activitat (42,7%), seguits dels de la tardor (21,7%), l'hivern (17,5%) i en darrer termes els mesos estivals (17,5%).

Pel que fa al moment de la visita, els dies festius, d'acord amb el règim d'obertura del centre, són els que registren el major nombre de visitants (80,9%). Enguany, només durant el trimestre estival, i per un petit marge, les visites en dies laborables han estat superiors a les registrades en dies festius. El motiu no és altres que la visita guiada al centre del grup de joves participants en el camp de treball realitzat el mes de juliol, que es va efectuar entre setmana.

En relació al tipus de visita, els visitants que ho fan lliurement, al marge de grups organitzats, són majoritaris en aquest centre, representant el 64,6% del total. Els grups, doncs, han representat el 35,4% de les visites, un percentatge superior a la mitjana registrada el darrer quinquenni, que es situa en el 22,9%.

En total hi ha passat 7 grups, la majoria dels quals (85,7%) han emprat el servei de guiatge del Consorci, englobant el 86,6% dels seus membres. Les visites d'estudiants

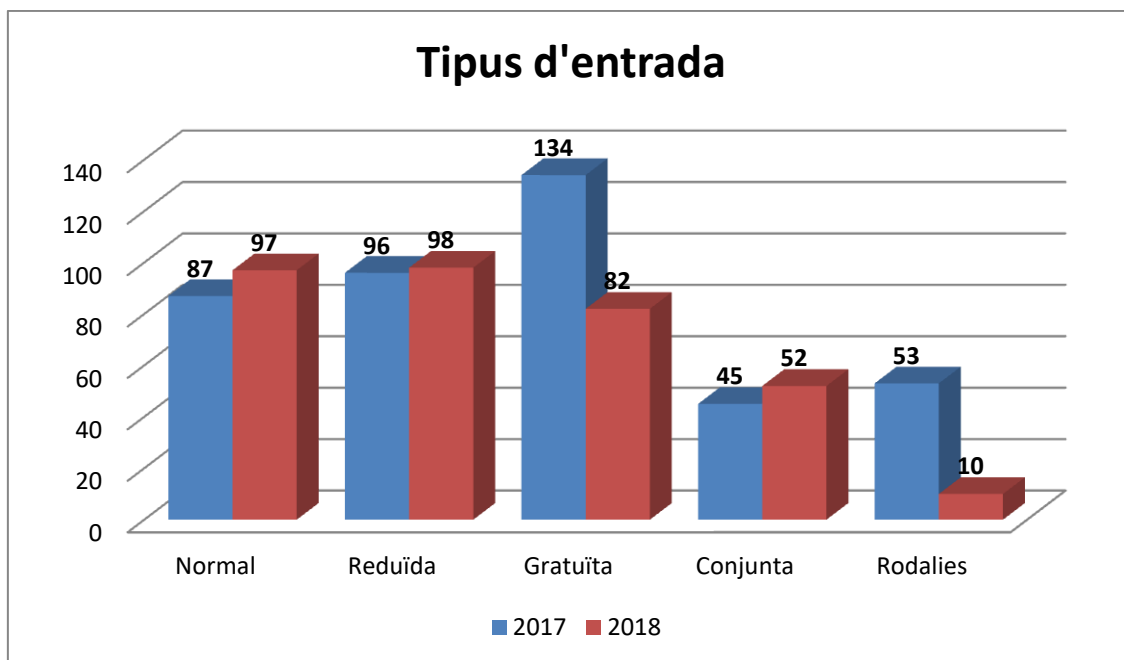
han representat el 32,8% dels visitants en grups organitzats, i el 11,6% del total de les visites registrades durant l'any.

Pel que fa a la procedència dels visitants, com en la resta de centres, el 84,0% prové de Catalunya, essent la província de Barcelona, amb un 55% del total, la d'on procedeix el major nombre de visitants, seguida de la de Tarragona (24,6%).

Pel que fa als visitants procedents de la resta de l'Estat, el centre del Pinell registra el percentatge més al del conjunt de centres, arribant al 13,3% del total, amb 70 visitants. Per contra, els visitants procedents de països estrangers es redueix al 2,7% del total, amb 14 persones.

En relació al motiu de la visita, conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre és la resposta més freqüent (67,6%), seguida de conèixer la Terra Alta (29,5%). Com en la resta de centres d'obertura restringida, el percentatge de respostes on el motiu de la visita al centre i al territori ha estat conèixer la Terra Alta creix en relació a les dades del CI 115 dies de Corbera d'Ebre, tot i que no esdevé majoritària.

Pel que respecta a com han conegut l'existència del centre, la recomanació d'agents turístics és la resposta majoritària (49,5%), molt per davant de la recomanació d'amics i familiars (19,2%), que al Pinell obté els índexs més baixos de tot el conjunt de centres, o la de la xarxa (17,1%).

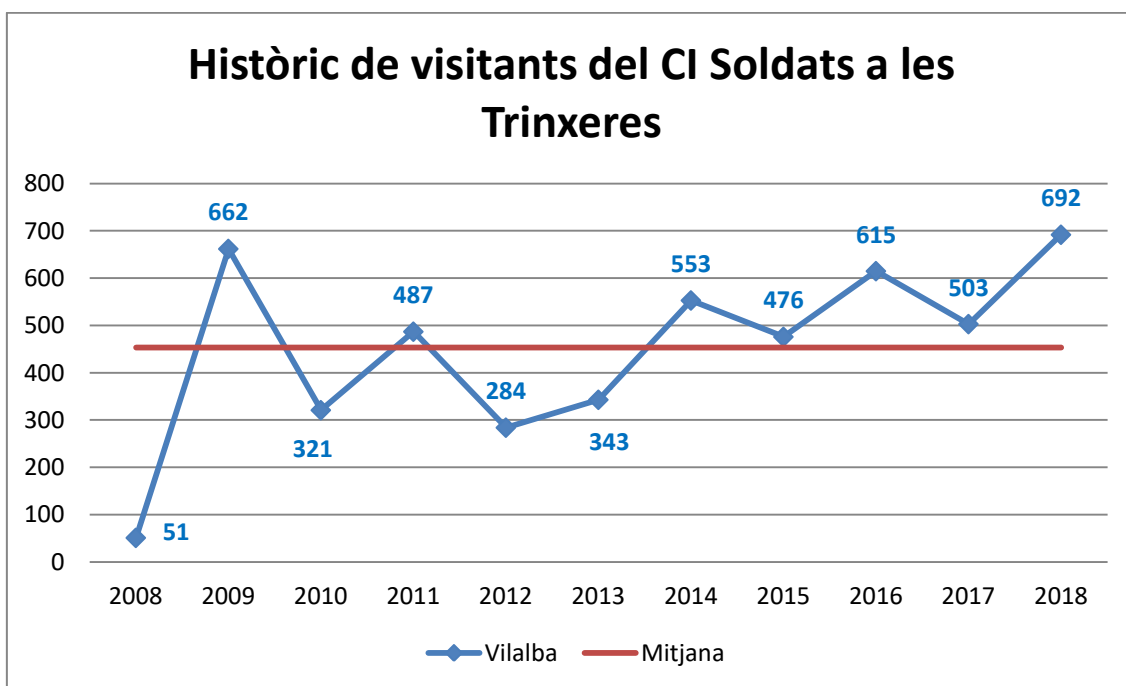

En relació als ingressos d'exploració derivats de la venda d'entrades i serveis de guiatge, el centre del Pinell de Brai ha generat l'4,6% del total anual.

De les 339 persones que van visitar el centre de forma lliure, al marge de grups organitzats, 97 (28,6%) van adquirir l'entrada normal (2,00 €), 98 (28,9%) van adquirir l'entrada reduïda (1,00 €) i 82 (24,2€) es van beneficiar de les condicions per permeten l'accés gratuït. A més, 52 (15,3%) visitants ho van fer a través de l'entrada conjunta, i 10 (2,9%) amb les del programa Rodalies.

6. Dades de visitants del CI Soldats a les Trinxeres

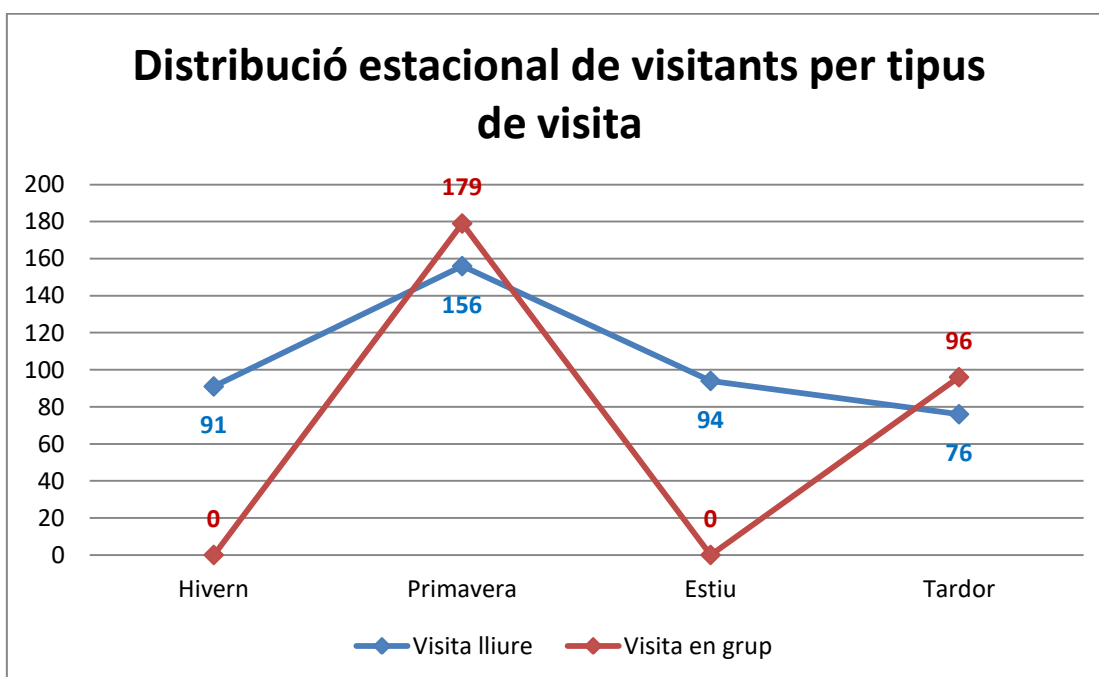
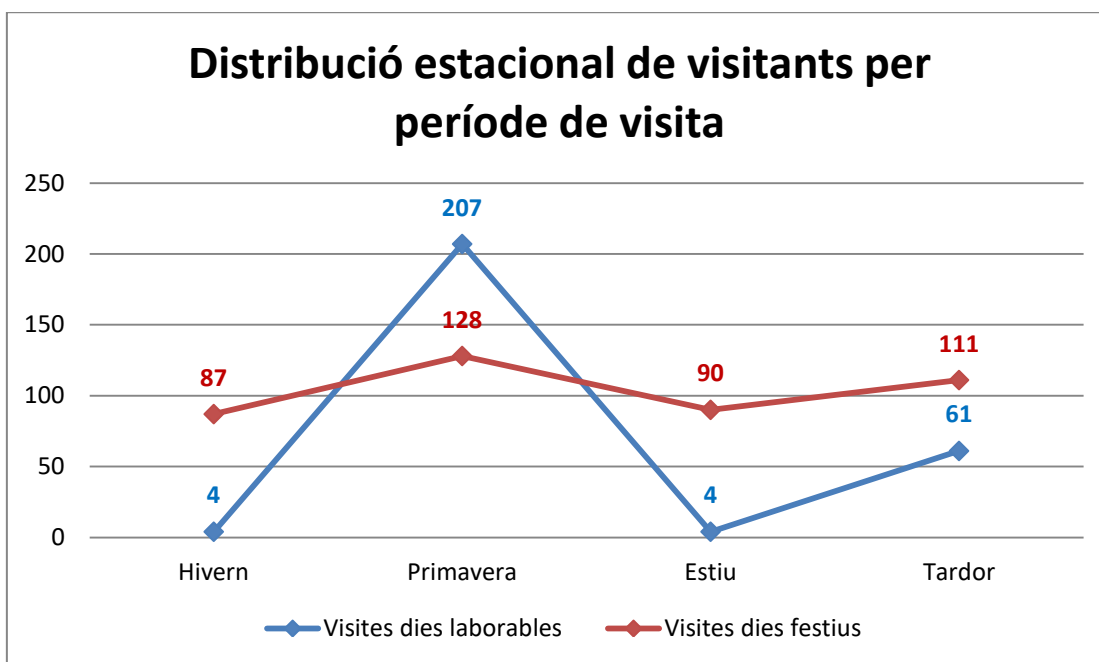
El de 2018 ha estat el millor exercici de la història d'aquest centre des de la seva inauguració el juliol de 2008, arribant al 692 visitants, el que suposa un creixement del 37,6% respecte a l'exercici anterior.

Al llarg de l'any, el centre ha estat obert al públic 90 dies, amb una mitjana de 7,7 visitants diaris. De tots els dies en que ha estat obert al públic, n'hi ha hagut 38 (42,2%) en que no s'ha registrat cap visita, situant-se per damunt de la mitjana dels quatre centres que comparteixen un règim restringit d'obertura, que és del 36,7%.

Pel que fa a la distribució estacional dels visitants, com en la majoria de centres els mesos primaverals (48,4%) concentren la major part de les visites, seguits dels de la tardor (24,8%), l'estiu (13,6%) i l'hivern (13,2%).

En relació al moment de la visita, d'acord amb el règim d'obertura restringit del centre, no sorprèn que els dies festius concentrin la major part de les visites (60,1%). En tot cas, cal destacar que aquesta tendència es capgira en el trimestre primaveral, on els visitants dies laborables superen als que ho fan en dies festius. En aquest cas el motiu és el pas de 179 alumnes d'ensenyament primari de la comarca en el marc del programa *Coneix la Terra Alta* durant el mes de maig.

Pel que fa al tipus de visita, si és lliure o mitjançant grup organitzat, en el cas del centre de Vilalba les primeres són les més nombroses, representant el 60,3% del total. En quan a la distribució estacional, però, hi ha alternança, les visites lliures superen als grups als mesos d'hivern i d'estiu, però no en els dos períodes de major afluència de públic: la primavera i la tardor. Val a dir que en el cas de la primavera cal tenir en compte la visita dels 179 alumnes terraltins a través del programa *Coneix la Terra Alta*. De fet, l'equipament només ha registrat la visita de tres grups en tot l'any, tots ells a través del servei de guiatge del Consorci.

Els grups han representat el 39,7% del total de les visites rebudes, un percentatge que supera la mitjana del darrer quinquenni, situada en el 25,8%. Pel que fa al tipus de grup, els estudiants han estat majoria, amb 237 visitants, que representen el 86,2% dels grups i el 34,2% del total de les visites anuals.

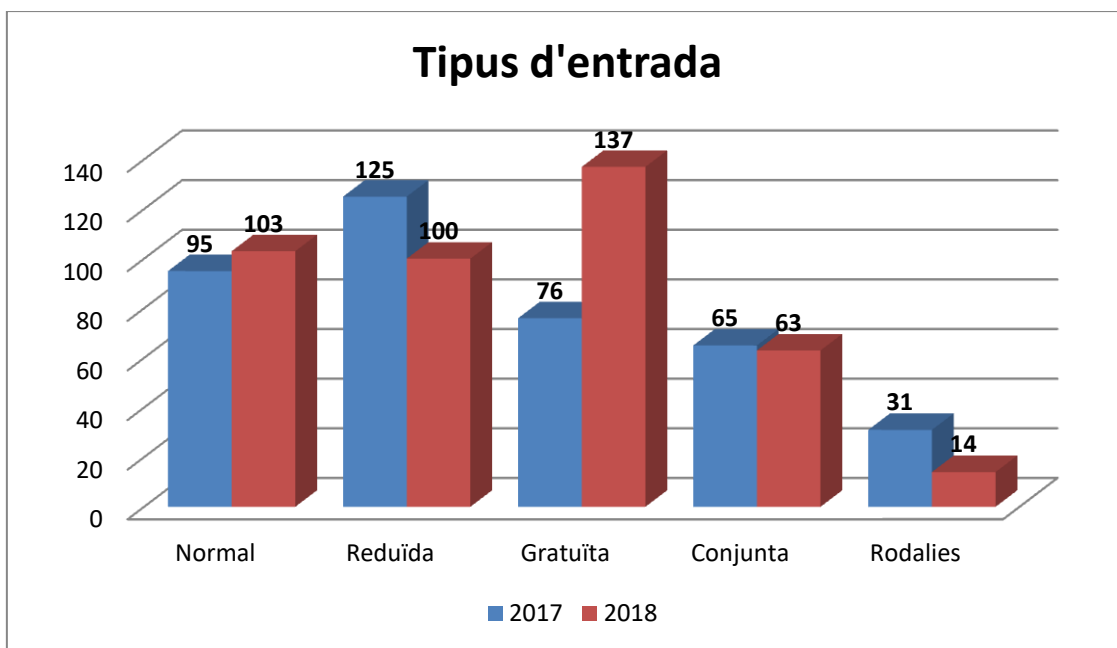
En relació a la procedència dels visitants, seguint la tònica de la resta de centres d'interpretació, la majoria provenen de Catalunya (89,0%), i concretament de la província de Barcelona (49,1%), seguida de la de Tarragona (42,8%). Els visitants procedents de la resta de l'Estat han significat el 9,2% del total, amb 64 persones; i els vinguts des de l'altres països només l'1,7%, amb un total de 12 persones.

El principal motiu de la visita al centre d'interpretació, com en la resta de casos, és conèixer els Espais de la Batalla de l'Ebre (62,3%), seguida de conèixer la Terra Alta (35,7%). Com en la resta dels centres més petits, el percentatge de visitants que tenen la comarca en general com objectiu turístic s'incrementa en relació al del centre de Corbera d'Ebre (9,2%).

El mitjà pel qual han tingut coneixement del centre continua sent la recomanació d'amics i familiars, que acumula el 41,7% de les respostes, seguit de la xarxa (18,9%) i la recomanació d'agents turístics (16,7%). Aquest és l'únic centre on la recomanació dels agents turístics no juga un paper destacable com a mitjà de coneixença, fent evident la necessitat de treballar amb els prospectors territorials aquest actiu en concret.

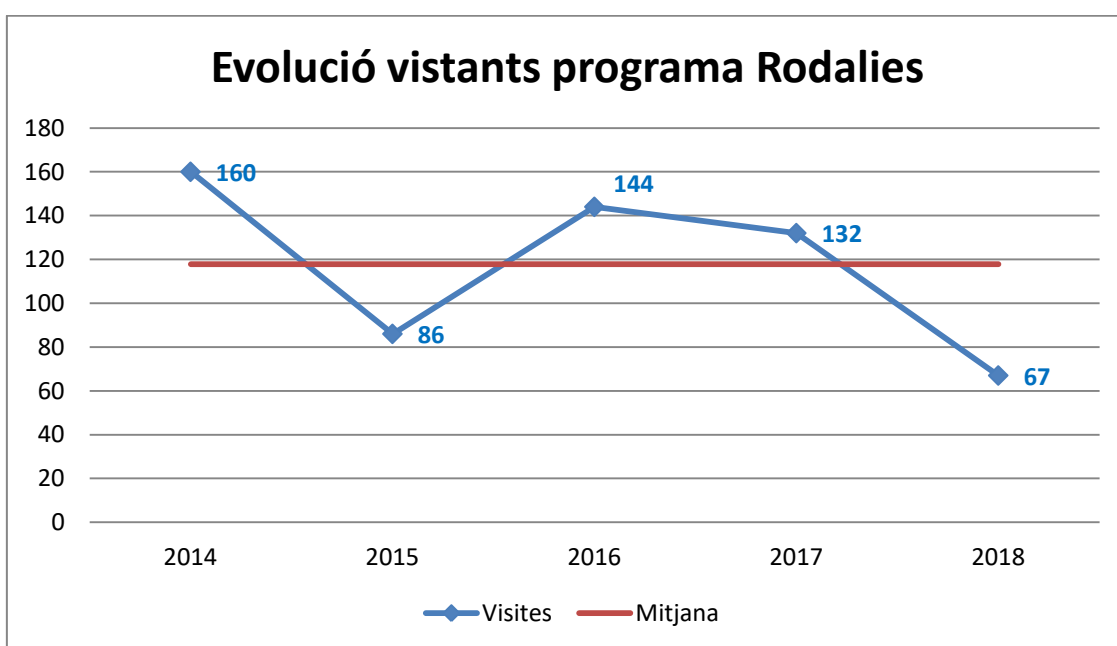
En relació als ingressos d'explotació de la venda d'entrades i serveis de guiatge, el centre de Vilalba dels Arcs ha generat el 2,4% del total.

Dels 417 visitants que van accedir al centre en visita lliure, 103 (24,7%) van adquirir l'entrada normal (1,00 €), 100 (24,0%) l'entrada reduïda (1,00 €) i 137 (32,9%) van accedir de forma gratuïta. A més hi va haver 63 (15,1%) visitants que van utilitzar l'entrada conjunta i 14 (3,4%) que ho van fer a través de les entrades del programa Rodalies.

7. Les dades del programa Rodalies

La cinquena edició d'aquest programa de visites guiades, dissenyat per a promocionar els quatre centres amb règim d'obertura restringida i temàtica més específica, no ha complert amb la seva funció, amb una davallada d'usuaris del 50,7%, passant dels 132 de 2017 als 67 d'enguany.

Ara per ara no hi ha cap element que permeti explicar els motius d'aquest descens, tenint en compte que el calendari de les visites va ser similars al dels exercicis precedents (de març a novembre), els nombre de visites va ser el mateix, i els mecanismes de difusió i comunicació també.

El principal objectiu d'aquest programa és facilitar l'aproximació als quatre centres monogràfics del Consorci a través d'una oferta específica i personalitzada per cadascun d'ells. Les primeres quatre edicions havien complert amb aquest objectiu, i les visites realitzades a través del programa Rodalies representaven el 5,9% del total dels visitants d'aquests centres d'interpretació, tenint en compte que es tractava de 3 sessions anuals per cada centre. És a dir, si la mitjana d'obertura d'aquests centres és de 90 dies a l'any en només tres dies, que representen el 3,3% del total, s'aconseguien gairebé el 6% de les visites anuals. Enguany aquest índex s'ha reduït fins al 2,3%.

A nivell individual, centre per centre, només el de la Fatarella s'han mantingut en la mitjana interanual, millorant les xifres de 2017 i representant el 58,2% de totes les visites d'aquest any. En aquest centre les visites de Rodalies representen el 4,1% del total anual, molt més del que han suposat a la resta de centres: Vilalba (2,0%), el Pinell de Brai (1,9%) i Batea (0,5%).

Malgrat tot, es considera necessari mantenir el programa durant un altre exercici, per tal d'avaluar si es tracta d'una davallada circumstancial o si el model està esgotat. En cas de ser així, es disposa d'un semestre, entre novembre i març, per plantejar alternatives i dissenyar noves rutes adaptades als centres o a actius específics.

8. Projecció sobre el territori: dades d'allotjament

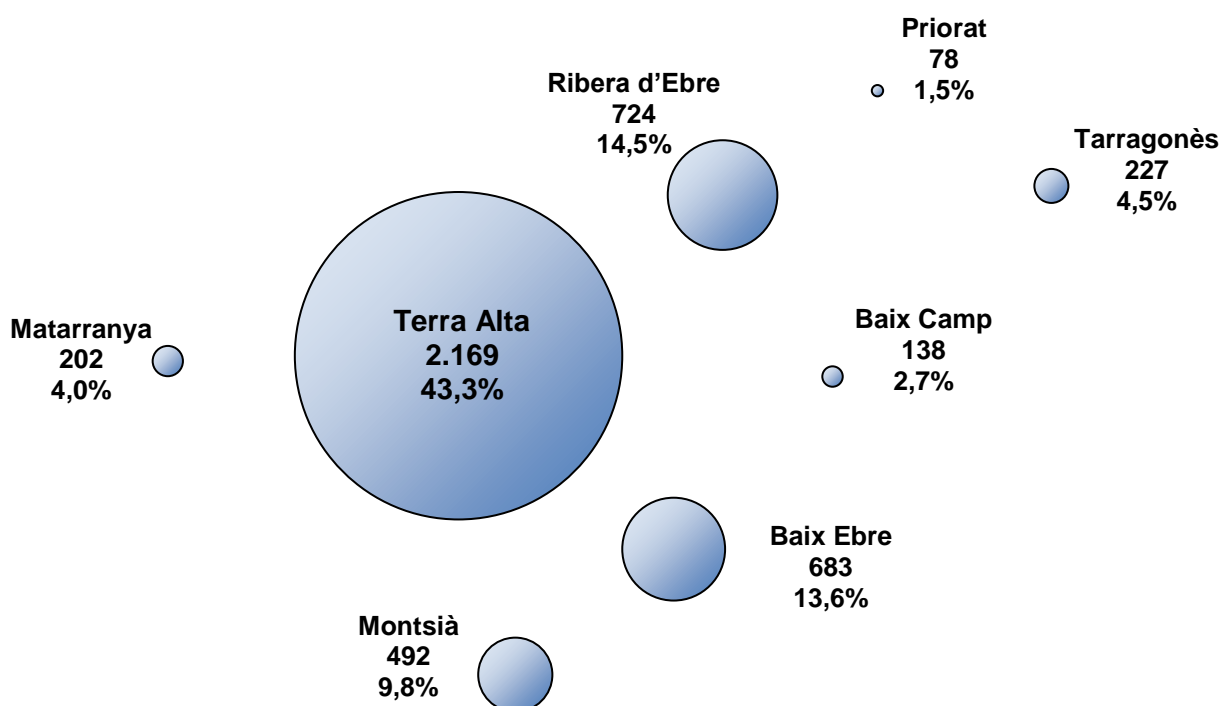
Per setè any consecutiu les dades de visitants que s'allotgen en establiments turístics del territori creixen, tant en termes absoluts com relatius.

Històric visitants allotjats en establiments turístics

	Total de visitants	Visitants allotjats	%
2012	8.222	2.162	26,3
2013	9.505	2.759	29,0
2014	9.946	2.979	30,0
2015	10.892	3.293	30,2
2016	10.294	3.603	35,0
2017	9.925	4.077	41,1
2018	11.233	5.004	44,5

Es tracta d'un creixement sostingut en el temps, que posa de manifest que els Espais de la Batalla de l'Ebre s'han consolidat com un actiu turístic i cultural d'àmbit ebrenc, més enllà del fet comarcal. Ho fa palès que les quatre comarques de les Terres de l'Ebre hagin estat triades com a destinació pel 81,3% dels visitants que s'han allotjat durant la seva estada.

Les dades obtingudes a les enquestes, mostren la redistribució dels indrets triats pels visitants per allotjar-se dibuixant un marc que té el seu epicentre en la Terra Alta, ampliant-se a les comarques que l'envolten.

En el marc ebrenc, l'evolució en xifres absolutes, mostra la consolidació de la Terra Alta com a primera comarca receptora de visitants que s'allotgen al territori durant la seva estada/visita als Espais de la Batalla de l'Ebre. La resta de comarques ebrenques es mantenen en xifres similars a les d'exercicis anteriors, a excepció del Montsià, que duplica les dades d'anys anteriors.

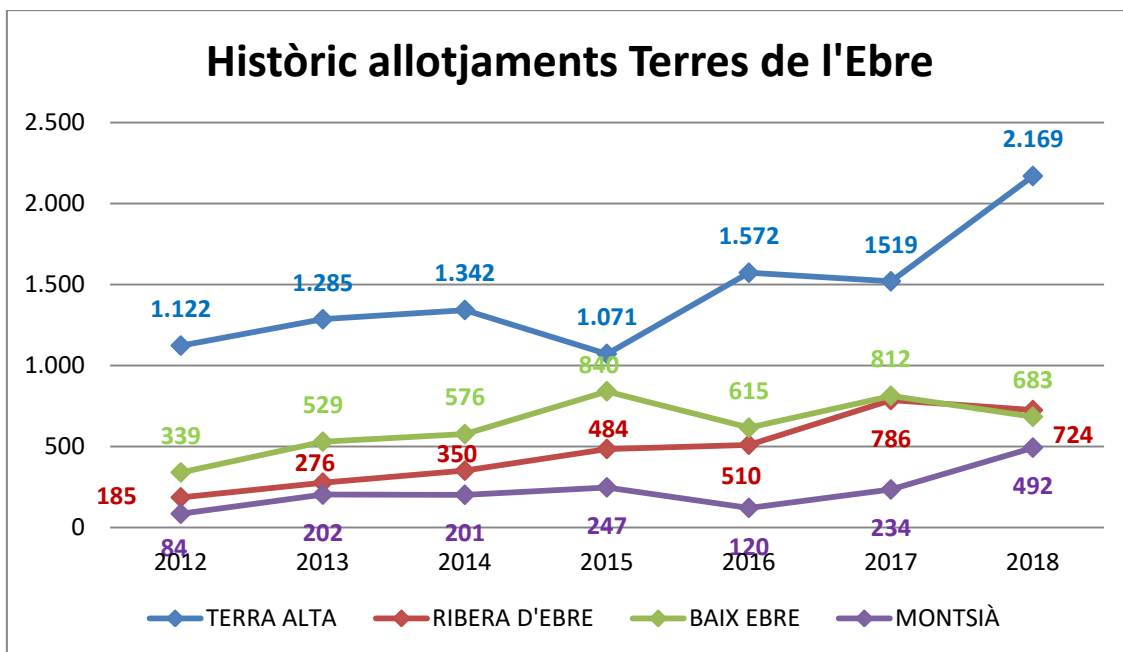
A nivell local, per comarques, més enllà dels municipis consorciats amb actius durant el 2018, les poblacions que van allotjar major nombre dels visitants als Espais de la Batalla de l'Ebre van ser:

Terra Alta: Horta de Sant Joan (339)

Ribera d'Ebre: Rasquera (192)

Baix Ebre: Tortosa (217)

Montsià: Sant Carles de la Ràpita (223)

Si enfoquem el nivell local en l'àmbit dels municipis consorciats, cal destacar que entre les dotze poblacions sumen 1.811 allotjats, el 36,2% del total; i que entre elles destaca Gandesa, que amb 823 persones allotjades duplica les xifres dels exercicis anteriors i representa el 16,4% del total.

Visitants allotjats als municipis consorciats

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ascó	0	3	15	2	4	3	2
Batea	11	47	55	45	41	54	57
Bot	60	256	319	173	230	149	225
Caseres	0	0	2	12	4	7	21
Corbera d'Ebre	12	27	28	42	49	42	121
la Fatarella	54	54	30	131	136	142	136
Flix	6	48	36	44	124	125	85
Gandesa	303	245	304	242	421	421	823
Móra d'Ebre	35	75	141	57	115	160	109
el Pinell de Brai	20	27	36	51	37	72	85
la Pobla de Massaluca	8	30	10	4	6	16	8
Vilalba dels Arcs	26	34	58	111	100	207	139
Total	535	846	1.034	914	1.267	1.398	1.811
Total d'allotjats	2.162	2.759	2.979	3.293	3.603	4.077	5.004
% sobre total	24,7	30,7	34,7	27,8	35,2	34,3	36,2

9. Accions i actuacions

Al llarg de 2018 s'han dut a terme tot un seguit d'accions i col·laboracions per a la promoció i dinamització dels Espais de la Batalla de l'Ebre, a més d'actuacions de per a la millora dels actius o dels serveis que s'ofereixen al públic, al marge d'aquelles encaminades a millorar l'operativitat administrativa o el funcionament ordinari de l'entitat.

Accions

Exposicions temporals – La programació d'exposicions temporals, circumscrita a la Sala Polivalent del CI 115 dies de Corbera d'Ebre, no ha estat mai una prioritat en les accions del COMEBE. Aquest és el motiu pel qual el nombre i la naturalesa de les exposicions temporals fluctua d'any en any.

Durant el 2018, en el marc del 80è aniversari de la batalla de l'Ebre, es va optar per limitar la programació d'exposicions alienes i produir-ne dues de pròpies.

- *Ciència crua. Les llibretes de camp i el patrimoni de la Guerra Civil al front de l'Ebre.* Comissariat: Oriol Miró Serra. Produïda en el marc de la 3a edició del programa Ebre, Art&Patrimoni que coordina el Museu de les Terres de l'Ebre amb format itinerant. El cost de la producció ha estat de 2.723,04 €. Itinerància:

- CI 115 dies – Corbera d'Ebre, del 27 de juliol al 15 de setembre
- Ca Don Ventura – Flix, del 12 d'octubre al 15 de novembre

- *L'Ebre. Darrer escenari de les Brigades Internacionals.* Comissariat: Ma Lourdes Prades Artigas. Coproduïda amb el Museu de les Terres de l'Ebre amb format d'itinerància reduïda (dues o tres itineràncies). El cost assumit pel Consorci ha estat de 5.611,85 €. Itinerància:

- Museu de les Terres de l'Ebre, Amposta, del 25 d'octubre al 9 de desembre

D'altra banda, la multitud d'actes que s'han organitzat al territori amb motiu del 80è aniversari de la batalla de l'Ebre han propiciat que un nou cicle d'itineràncies de l'exposició *Fem Memòria*, produïda pel Consorci l'any 2013 amb comissariat de David Tormo, el Coordinador Tècnic, fins a:

- Església Vella – Ginestar, del 19 de juliol al 3 d'agost
- Església Vella – Miravet, del 20 d'octubre al 9 de desembre

L'exposició va itinerar per vuit poblacions entre el juliol 2013 i el setembre de 2015, i duia tres anys als magatzems del Consorci.

Projectes editorials – Al llarg de l'exercici el COMEBE ha pres part en dos projectes editorials, un d'aliè, com a col·laborador, i l'altre de propi, com a editor.

- *Artur Bladé, escriure la memòria (1907-1995)* és una iniciativa editorial de Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (CERE) i Cossetània Edicions amb la que es va col·laborar amb l'adquisició d'exemplars per valor de 1.175,00 €.

- *Un riu de Sang. Edició especial 80è aniversari de la batalla de l'Ebre* és un projecte editorial del Consorci endegat l'exercici 2017 amb l'encàrrec dels articles que complementaven el text original de l'edició de 2005 i la seva traducció al castellà i l'anglès. Aquest exercici s'ha dut a terme l'edició amb tres idiomes: català (1.348 exemplars), castellà (523 exemplars) i anglès (518 exemplars). El cost d'aquesta acció ha estat de 10.945,97 €.

Tremolors: històries de la batalla de l'Ebre – Col·laboració amb les televisions locals TAC12 del Camp de Tarragona i Canal Terres de l'Ebre en la sèrie documental de 18 capítols *Tremolor: històries de la batalla de l'Ebre* que es va estrenar el 25 de juliol. La col·laboració s'ha duta a terme amb la participació del Director Científic i Pedagògic, Josep Ma Solé i Sabaté, i el Coordinador Tècnic, David Tormo, en el contingut de la sèrie; la cessió de l'ús les animacions cartogràfiques de les ofensives de la batalla que es projecten al CI 115 dies de Corbera d'Ebre. La col·laboració no ha tingut cost econòmic.

1a Nit al Museu – Amb motiu del dia Internacional dels Museus, el 26 de maig es va celebrar al CI 115 dies de Corbera d'Ebre la primera edició de la Nit al Museu, una jornada de portes obertes en horari nocturn, acompanyada d'ambientació musical i degustació de vins, gentilesa dels cellers locals: Celler Frisach i Agrícola Corbera d'Ebre. El cost d'aquesta acció ha estat de 363,00 €.

2a edició del camp de treball *La lleva del Biberó* – Entre el 15 i el 29 de juliol, amb la col·laboració de l'Ajuntament del Pinell de Brai i mitjançant la Secretaria General de Joventut i la Fundació Escolta Josep Carol, es va dur a terme el camp de treball per a la recuperació de les trinxeres dels Pirons, al terme del Pinell de Brai, sota la direcció arqueològica d'Eulàlia Díaz. El cost d'aquesta acció ha estat de 1.200,00 €.

4a edició Pràctiques Arqueologia UB. Intervenció als Barrancs – Entre el 24 de juny i el 4 de juliol els alumnes del Grau d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona van realitzar les pràctiques del grau a la zona dels Barrancs, al terme de Vilalba dels Arcs, sota la direcció arqueològica de Jordi Ramos. El cost d'aquesta acció ha estat de 1.600,00 €.

Mural de la Batalla de l'Ebre – El 21 de juliol es va inaugurar a Vilalba dels Arcs el mural inspirat en la batalla de l'Ebre executat per l'artista Anna Taratiel en el marc dels actes del 80è aniversari. L'acció formava part dels actes de commemoració organitzats per la Direcció General de Memòria. El Consorci es va fer càrrec de les despeses de

l'arranjament del mur, de titularitat municipal, on es va pintar el mural. El costa d'aquesta acció ha estat de 2.411,53 €.

Acte de Commemoració dels 80 anys de la Batalla de l'Ebre – El 21 de juliol es va celebrar a l'Església del Poble Vell l'acte institucional de commemoració del 80è aniversari de la batalla, presidit pel M. Hble. Quim Torra, president de la Generalitat de Catalunya; i la Hble. Ester Capella, consellera de Justícia i presidenta del COMEBE. L'organització i finançament de l'acte va anar a càrrec de la Direcció General de Memòria, amb la col·laboració logística i del personal de Consorci i l'assumpció d'una cessió d'imatges. El cost d'aquesta acció ha estat de 242,00 €..

30è acte de Commemoració i Homenatge a les víctimes i combatents de la batalla de l'Ebre – El 22 de juliol es va celebrar el tradicional acte de commemoració a la Cota 705 de la serra de Pàndols, presidit per la Sra. Carme Garcia, Directora General de Memòria, en col·laboració amb el Consell Comarcal de la Terra Alta i l'Ajuntament del Pinell de Brai, tal i com estableix el conveni signat el 25 de juliol de 2014. El cost de les despeses assumides pel Consorci ha estat de 1.883,05 € .

XVI Jornada d'Etnologia de les Terres de l'Ebre – Col·laboració amb el Museu de les Terres de l'Ebre i l'Institut Ramon Muntaner en l'organització de la 16a edició d'aquestes jornades itinerants a les Terres de l'Ebre. La jornada es va celebrar el 10 de novembre a la Fatarella amb el títol *La vida quotidiana durant la Guerra Civil i la Postguerra. Memòria oral*. A més de la col·laboració logística, el Consorci va participar-hi amb una comunicació del Coordinador Tècnic: *Estraperlos i estratègies de subsistència a la Terra Alta i la Ribera d'Ebre*. La col·laboració no ha tingut cost econòmic.

Homenatge als morts i desapareguts a la Batalla de l'Ebre – Acte organitzat per la Direcció General de Memòria que es va celebrar al Memorial de Camposines el 18 de novembre. Engunay, amb caràcter extraordinari, el Consorci va assumir-ne el finançament (Acord de la Comissió Executiva de 6 de novembre). El cost de l'acció ha estat 6.377,92 €.

Actuacions

Certificats per la regularització de la col·lecció (munició de guerra) – Actuació adjudicada al Ministerio de Defensa, l'únic acreditat per poder certificar la inutilització de la munició de guerra que forma part de la col·lecció del Consorci. El cost de l'actuació ha estat de 1.383,64 €. A data d'avui, tot i l'abonament del pagament el 16 de maig, el Ministerio de Defensa no ha enviat als enginyers que han de certificar que la munició de guerra està inutilitzada, ni ha emès els preceptius certificats.

Reposició de la senyalització informativa i direccional des Espais Històrics – Actuació adjudicada a Carrosseries Alazor SL mitjançant de resolució de presidència el 16 d'octubre. El cost de l'actuació ha estat de 5.227,20 €.

Inventari dels Espais Històrics al terme municipal de Móra d'Ebre – Actuació adjudicada al Sr. Andreu Caralt per la Comissió Executiva el 6 de novembre. El cost de l'actuació ha estat de 2.638,05 €.

Ordenació de les plaques del Memorial de Camposines – Actuació adjudicada a Web Cultura SCP per la Comissió Executiva el 6 de novembre. El cost de l'actuació ha estat de 2.323,20 €.

Neteja dels grafitos de la Creu de Quatre Camins – Actuació adjudicada a Construccions Pobla SCCL per la Comissió Executiva el 6 de novembre, després de la denúncia presentada pel COMEBE el 15 d'octubre. El cost de l'actuació ha estat de 417,90 €.

Pocs dies després d'haver executat la neteja, la nit del 5 de desembre, la Creu de Quatre Camins (Vilalba dels Arcs), el monòlit de Punta Targa (Corbera d'Ebre) i el monòlit de la 4a de Navarra (la Fatarella) van patir una agressió per part de desconeguts que va provocar danys irreparables en els tres monuments. El Consorci es va sumar, el 15 de desembre, a la denúncia presentada de la qual el Jutjat de Gandesa en va fer sobreseïment provisional el 21 de desembre per desconeixement de l'autoria.

Adquisició de roba de treball corporativa – Actuació adjudicada a Prosegta SL per la Comissió Executiva el 6 de novembre. El cost de l'actuació ha estat de 456,90 €.

Senyalització dels Espais Històrics de la Bassa (el Pinell de Brai), Mirador de Sant Josep (Bot) i Mitjans de Pas (Móra d'Ebre) – Actuació adjudicada a Tallers Jollba SA per la Comissió Executiva el 6 de novembre, que inclou la traducció dels textos a l'anglès, adjudicada a Birgit Klysek pel Consell General el 14 de desembre. El cost de l'actuació ha estat de 14.130,68 €.

Adquisició de prestatgeries per a l'àrea de magatzem del CI 115 dies de Corbera d'Ebre – Actuació adjudicada a Mobles Adeba SL pel Consell General el 14 de desembre. El cost de l'actuació ha estat de 2.795,00 €.

David Tormo Benavent
Coordinador Tècnic